

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

GAZİANTEP BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

2023 YILI SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Kasım 2024

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	9
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU.....	10
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	10
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	10
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ	12
7.	DENETİM BULGULARI	12
8.	EKLER.....	61

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu	3
Tablo 2: 2023 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu.....	4
Tablo 3: 2023 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	5
Tablo 4: 2023 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu	5
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri	6
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri	6
Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler.....	7
Tablo 8: Mono Blok Lavabo İmalatı	31
Tablo 9: Ahşap Kapı İmalatı.....	31
Tablo 10: Dönüşüm Gelirleri	39
Tablo 11: Arsa Satışları	41
Tablo 12: Nizip Hali Kiracı Listesi (22.06.2023)	53

KISALTMALAR

AŞ: Anonim Şirket

AYKOME: Altyapı Koordinasyon Merkezi

BSK: Bitümlü Sıcak Karışım

COSO: Committee of Sponsoring Organizations (Sponsor Kuruluşlar Komitesi)

DWT: Deadweight Tonnage (Bir geminin taşıyabileceği yük kapasitesi)

GASKİ: Gaziantep Su ve Kanalizasyon İdaresi

HP: Beygir Gücü (Horse Power)

İLBANK: İller Bankası Anonim Şirketi

INTOSAI: Uluslararası Yüksek Denetim Kurumları Teşkilatı

MW: Megavat

PCR: Polimeraz Zincir Reaksiyonu

PTT: Türkiye Cumhuriyeti Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü

SGK: Sosyal Güvenlik Kurumu

TEİAŞ: Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi

TL: Türk Lirası

UKOME: Ulaşım Koordinasyon Merkezi

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Belediyeye Tahsisi Yapılan Taşınmazların Muhasebe Kayıtlarında Takip Edilmemesi
2. Diğer Kamu İdarelerine Bedelsiz Devri Yapılan Taşınmazların Muhasebe Çıkış Kayıtlarının Yapılmaması
3. Maddi Olmayan Duran Varlık Alımlarının Haklar Hesabında Takip Edilmemesi
4. Yol Yapımı Amacıyla Satın Alınan İlk Madde ve Malzemelerin İlgili Duran Varlık Maliyetine Eklenmeden Doğrudan Giderleştirilmesi
5. Merkezi İdare Vergi Gelirlerinden Alınan Payların Tahakkuk Kaydının Yapılmaması
6. Şirketlerdeki Sermaye Payları ile Mali Tablolardaki Tutarlar Arasında Uyumsuzluk Olması

B. Diğer Bulgular

1. Taşınmaz Form ve İcmal Cetvellerinin Tam ve Doğru Bir Şekilde Tutulmaması
2. Mevduat Faiz Gelirlerinin Muhasebeleştirilmesinde Hatalı Uygulamaların Bulunması
3. Belediyeye Ait Bazı Taşınmazların Usulüne Uygun Olarak Kiraya Verilmemesi
4. Taşınır Mallara İlişkin Dönem Sonu İşlemlerin Mevzuat Hükümlerine Göre Yürütülmemesi
5. Esnaf Odasına Mevzuata Aykırı Olarak Taşınır Hibe Edilmesi
6. Hakediş Ödemelerinden Yapılan Sosyal Güvenlik Prim Borcu Kesintilerinin Hatalı Muhasebeleştirilmesi
7. Bütçe Emaneti Ödenmelerinde Mevzuatta Belirtilen Sıraya Uyulmaması
8. Yevmiye Defterinde Boş Yevmiyeler Bırakılması ve Geçmişe Yönelik Kayıt Yapılması
9. Yapım İşinde İş Artış/Azalış Gerekçe Raporunda Belirtilen Bazı Hususların Mevzuata Uygun Olmaması
10. Yapım İşlerinin 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 21'inci Maddesinin (f) Bendi Kapsamında Gerçekleştirilmesi

11. Otobüs, Servis ve Taksi Plakalarının Süresiz Olarak Verilmesi
12. Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesine İlişkin Dönüşüm Gelirlerinin Mevzuatta Yer Alan Oranlarda Ayrılmaması
13. Arsa Satışlarında İhale Üzerinde Kalan İsteklilerin Sözleşmeye Davet Yazısını Tebellüğ Etmekten Kaçınmaları Nedeniyle İdarenin Gelir Kaybına Uğraması
14. Belediye Meclisi Tarafından Belediyenin Yetki ve Sorumluluk Alanlarının Bütünüyle Belirlenmemesi
15. Büyükşehir Belediyesinin Yetki Alanı Dışındaki Mahallerde Yapı Ruhsatı Vermesi
16. Belediyenin Haczedilemeyen Gelirlerinin Ayrı Banka Hesaplarında İzlenmemesi
17. Büyükşehir Belediye Meclisinin GASKİ'nin Yurtiçi/Yurtdışı Kredi Kullanımı İçin Belediye Başkanına Garantörlük ve Kefalet Yetkisi Vermesi
18. Birinci Sınıf Gayrisihhî Müesseselere Sonradan Dahil Edilen Tesislere İlişkin Tespit, Denetim ve Ruhsatlandırma Çalışmalarının Başlatılmaması
19. Nizip Halinde Mevzuatın Öngördüğü Kriterlerin İdare Tarafından Tam Olarak Sağlanmaması
20. Sosyal Tesislere İlişkin Mevzuatın Gerektirdiği Bazı İşlemlerin Yapılmaması
21. İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması
22. Kadrolu İşçilere Yıllık 270 Saati Aşacak Şekilde Fazla Mesai Yaptırılması
23. Meclis Karar Özetlerinin Yayımlanmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Belediyeler, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 127'nci maddesinde, belediye halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları seçimlerle oluşturulan kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmıştır. Belediyelerin kuruluş, görev ve yetkilerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği Anayasa'da hüküm altına alınmıştır.

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde yer alan sınıflandırma çerçevesinde genel yönetim kapsamında yer almakta olup faaliyetlerini 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun verdiği görev, yetki, imtiyaz ve sorumluluklar çerçevesinde yürütmektedir.

Büyükşehir Belediyesinin temel mevzuatı 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu olup bu Kanun'da kurumun görev, yetki, imtiyaz ve sorumlulukları ile organları, teşkilatı, bütçe ve denetimi gibi temel hususlar düzenlenmektedir. Bununla birlikte görev, yetki, imtiyaz ve sorumlulukları 5393 sayılı Belediye Kanunu ile diğer ilgili kanun ve yönetmeliklerde de düzenlenmiştir.

5216 sayılı Kanun'un 7'nci maddesinde, büyükşehir belediyelerinin ve büyükşehir ilçe belediyelerinin görev ve yetkileri ayrıntılı bir şekilde sayılmıştır. Söz konusu görev ve yetkiler genel olarak 5393 sayılı Kanun'da belirtilen görev ve yetkilerin paylaşımı şeklindedir. Büyükşehir belediyelerinin, kendi sınırları içerisinde yer alan ilçe belediyelerinin imar uygulamalarını denetleme yetkisi bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyeleri hakkında 5393 sayılı Kanun'da yer verilen yetki, imtiyaz ve muafiyetlerin geçerli olduğu da mezkûr Kanun'da belirtilmiştir.

5216 sayılı Kanun'un 8 ve 9'uncu maddesinde belirtilen altyapı ve ulaşım hizmetleri büyükşehir belediyelerinin sorumluluğu altındadır.

5393 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinde, belediyelerin mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla; kentsel altyapı, çevre sağlığı, temizlik, katı atık, zabıta, itfaiye, mezarlıklar, park ve yeşil alanlar, konut, kültür ve sanat, öğrenci yurtları, sosyal hizmetler, nikâh ve benzeri

hizmetleri yapacağı veya yaptıracığı bunun yanı sıra devlet okullarının ve mabetlerin tüm ihtiyaçlarını karşılayabileceği, sağlıkla ilgili tesisler açabileceği, sporu teşvik edebileceği ve gıda bankacılığı yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

5393 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinde; belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak, yönetmelik çıkarmak, belediye gelirlerini tahsil etmek, temiz su atık su tesisleri kurup işletmek, ulaşım hizmetlerini görmek, ticari hayata katkı sağlamak gibi yetki ve imtiyazlar sayılmıştır.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile birlikte büyükşehir belediyelerinin görev, yetki ve sorumluluk alanları genişletilerek; büyükşehir kapsamındaki belediyeler arasındaki ilişkiler ve hizmetlerin yerine getirilmesi noktasında düzenleyici, bağlayıcı karar alma yetkisi verilmiştir.

Merkezi idarenin, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla mahalli idareler üzerinde idari vesayet yetkisine sahip olduğu Anayasa'da hüküm altına alınmıştır. Bu idari vesayet yetkisi denetim ve soruşturma konularında İçişleri Bakanlığı tarafından, yönetsel konularda ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından kullanılmaktadır.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

5216 sayılı Kanun'da Büyükşehir Belediye organları; Büyükşehir Belediye Meclisi, Büyükşehir Belediye Encümeni ve Büyükşehir Belediye Başkanı olarak öngörülmüştür. Karar organı olan Büyükşehir Belediye Meclisi, biri Büyükşehir Belediye Başkanı olmak üzere elli üç üyeden oluşmaktadır.

Büyükşehir Belediyesi teşkilâtı; norm kadro esaslarına uygun olarak genel sekreterlik, daire başkanlıkları ve müdürlüklerden oluşmaktadır. Birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi Büyükşehir Belediyesi Meclisinin yetkisi dâhilindedir.

Büyükşehir Belediyesi personeli Büyükşehir Belediye Başkanı tarafından atanır. Personelden müdür ve üstü unvanlı olanlar ilk toplantıda Büyükşehir Belediye Meclisinin bilgisine sunulur. Genel sekreter, belediye başkanının teklifi üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı tarafından atanır.

Büyükşehir Belediyesinin teşkilat yapısında doğrudan Başkana bağlı beş birim belirlenmiştir. Bunlar; Özel Kalem Müdürlüğü, Hukuk Müşavirliği, Teftiş Kurulu Başkanlığı ve İç Denetim Birim Başkanlığıdır. Doğrudan Başkana bağlı diğer birim olan Genel Sekreterlik idarenin en önemli icra organıdır.

Kadın Aile Eğitim ve Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı, Zabıta Daire Başkanlığı, İtfaiye Daire Başkanlığı, Dış İlişkiler Daire Başkanlığı, Fen İşleri Daire Başkanlığı, Çevre Koruma, Sıfır Atık ve İklim Değişikliği Daire Başkanlığı, Doğal Hayatı Koruma ve Hayvanat Bahçesi Daire Başkanlığı, Tarımsal Hizmetler ve Gıda Daire Başkanlığı, Ulaşım Daire Başkanlığı, Bilgi İşlem Daire Başkanlığı, İnsan Kaynakları ve Kurumsal Gelişim Daire Başkanlığı, Sağlık Hizmetleri ve Engelliler Daire Başkanlığı, İmar ve Şehircilik Daire Başkanlığı, Gençlik Hizmetleri ve Spor Daire Başkanlığı, Kültür ve Turizm Daire Başkanlığı, İletişim Daire Başkanlığı, Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı, Mali Hizmetler Daire Başkanlığı, Değerler Eğitimi ve Gönüllü Kuruluşlar Daire Başkanlığı, Kent Estetiği ve Yeşil Alanlar Daire Başkanlığı doğrudan Genel Sekretere bağlı olan birimlerdir. Genel Sekretere bağlı dört Genel Sekreter Yardımcısı bulunmaktadır. Belediyenin seksen dokuz hizmet birimi, alan ve amaçlarına göre ilgili Genel Sekreter Yardımcılıklarına bağlıdır.

Belediye hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan belediye personeline ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	4497	868
Sözleşmeli Personel	1732	1013
Kadrolu İşçi	2247	49
Geçici İşçi	-	-
Toplam	8476	1930
696 sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	-	4172

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Başkanlığının Gaziantep Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü olmak üzere bir tane bağlı kuruluşu bulunmaktadır.

Gaziantep Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü, Büyükşehir Belediyesine bağlı olarak büyükşehir belediye sınırları içerisinde 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'la belirlenen su ve kanalizasyon işlerini yapmak üzere kurulmuştur.

Ayrıca Büyükşehir Belediyesinin doğrudan hissedarı olduğu toplam 10 şirket

bulunmaktadır.

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır. Bütçe işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülmektedir.

Bütçe; belediyenin stratejik planına ve performans programına uygun olarak, analitik bütçe sistemine göre belediye başkanı tarafından hazırlanan, mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren ve belediye meclisince kabul edilen bir karardır. Bu kapsamda Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, faaliyetlerini ilgili mali yılı bütçesi ile verilen ödenekler ile yürütmektedir.

Büyükşehir Belediyesinin 2023 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2023 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

E-Kod 1	Giderin Türü	Geçen Yıldan Devreden Ödenek (TL)	Bütçe İle Verilen Ödenek (TL)	Ek Ödenek (TL)	Eklenen (+) / Düşülen (-) Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)	Ertesi Yıla Devreden Ödenek (TL)
01	Personel Giderleri	0	317.480.000,00		362.957.954,63/ 5.319.991,98	675.117.962,65	675.117.962,65	0	0
02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	0	42.520.000,00		34.607.787,62/ 609.297,00	76.518.490,62	76.518.490,62	0	0
03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	0	2.143.800.750,00		2.157.926.412,80/ 538.373.976,15	3.763.353.186,65	3.729.285.924,15	34.067.262,50	0
04	Faiz Giderleri	0	317.915.000,00		598.176.440,39/ 110.399.931,14	805.691.509,25	805.691.509,25	0	0
05	Cari Transferler	0	1.276.988.000,00		612.534.084,17/ 750.672.787,89	1.138.849.296,28	1.116.058.374,84	22.790.921,44	0
06	Sermaye Giderleri	0	2.819.296.250,00		1.613.893.066,91/ 1.056.886.550,01	3.376.302.766,90	3.323.345.013,94	52.957.752,96	0
07	Sermaye Transferleri	0	532.000.000,00		1.153.000.000,00/ 21.000.000,00	1.664.000.000,00	1.658.160.000,00	5.840.000,00	0
08	Borç Verme	0	50.000.000,00		0/49.833.212,35	166.787,65	166.787,65	0	0
09	Yedek Ödenek	0	500.000.000,00	3.500.000.000,00	0/ 4.000.000.000,00	0	0	0	0
TOPLAM			8.000.000.000,00	3.500.000.000,00	6.533.095.746,52	11.500.000.000,00	11.384.344.063,10	115.655.936,90	0

			6.533.095.746,52				
--	--	--	------------------	--	--	--	--

Gaziantep Büyükşehir Belediyesinin 2023 mali yılı bütçesi ile 8.000.000.000,00 TL ödenek öngörülmüş olup, yıl içinde eklenen ödenekle birlikte 2023 yılı ödenek toplamı 11.500.000.000,00 TL olmuştur. Yıl içinde 11.384.344.063,10 TL bütçe gideri yapılmış, 115.655.936,90 TL ödenek iptal edilmiştir.

Tablo 3: 2023 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01-Vergi Gelirleri	26.652.000,00	29.273.254,04	15.939,65	29.257.314,39	109,78
03-Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	348.235.000,00	466.605.531,22	2.908.170,06	463.697.361,16	133,16
04-Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	798.628.500,00	635.916.684,54	8.958.091,65	626.958.592,89	78,50
05-Diğer Gelirler	3.574.724.500,00	5.353.654.498,71	252.040,66	5.353.402.458,05	149,76
06-Sermaye Gelirleri	2.115.200.000,00	1.853.088.241,19	0	1.853.088.241,19	87,61
08-Alacaklardan Tahsilat	436.560.000,00	46.134.508,41	0	46.134.508,41	10,57
09-Red ve İadeler	0	0	0	0	
TOPLAM	7.300.000.000,00	8.384.672.718,11	12.134.242,02	8.372.538.476,09	114,69

Buna göre 2023 yılında net bütçe geliri 8.372.538.476,09 TL (%114,69) seviyesinde gerçekleşmiştir. Vergi gelirleri %109,78, Teşebbüs ve mülkiyet gelirleri %133,16, diğer gelirler %149,76 ile beklenenin üstünde, alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirler %78,50, sermaye gelirleri %87,61 ve alacaklardan tahsilat %10,57 ise beklenenin altında gerçekleşmiştir.

Tablo 4: 2023 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe Ödeneği (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01-Personel Giderleri	317.480.000,00	675.117.962,65	213
02-Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	42.520.000,00	76.518.490,62	180
03-Mal ve Hizmet Alım Giderleri	2.143.800.750,00	3.729.285.924,15	174
04-Faiz Giderleri	317.915.000,00	805.691.509,25	253
05-Cari Transferler	1.276.988.000,00	1.116.058.374,84	87
06-Sermaye Giderleri	2.819.296.250,00	3.323.345.013,94	118
07-Sermaye Transferleri	532.000.000,00	1.658.160.000,00	312
08-Borç Verme	50.000.000,00	166.787,65	0,3
09-Yedek Ödenekler	500.000.000,00	0	0
TOPLAM	8.000.000.000,00	11.384.344.063,10	142

Buna göre, 2023 yılında bütçe giderleri 11.384.344.063,10 TL (%142) seviyesinde gerçekleşmiştir. Sermaye giderleri, başlangıç bütçesinde öngörülen tutardan %18 oranında aşılmıştır. Personel giderleri %213, sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri %180, mal ve hizmet alım giderleri %174, sermaye transferleri %312 ile beklenenin üstünde gerçekleşirken, cari transferler %87 ve borç verme %0,3 ile beklenenin altında gerçekleşmiştir.

Belediyenin bütçe gelirler ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2022 yılının 2021 yılına, 2023 yılının 2022 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2021 Yılı (TL) (A)	2022 Yılı (TL) (B)	2023 Yılı (TL) (C)	2022-2021 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2023-2022 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	14.673.022,98	24.914.049,87	29.273.254,04	69,79	17,50
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	197.142.337,71	341.198.809,97	466.605.531,22	73,07	36,75
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	15.828.389,01	180.380.308,31	635.916.684,54	1039,60	252,54
Diğer Gelirler	1.458.570.321,16	2.975.301.382,74	5.353.654.498,71	103,99	79,94
Sermaye Gelirleri	670.574.172,53	1.526.024.803,61	1.853.088.241,19	127,57	21,43
Alacaklardan Tahsilat	160.705.315,19	99.707.055,02	46.134.508,41	-37,96	-53,73
TOPLAM	2.517.493.558,58	5.147.526.409,52	8.384.672.718,11	104,47	62,89
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	1.582.441,56	4.168.309,40	12.134.242,02	163,41	191,11
NET TOPLAM	2.515.911.117,02	5.143.358.100,12	8.372.538.476,09	104,43	62,78

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2023 yılında gelirler, bir önceki yıla göre 3.237.146.308,59 TL (%62,89) artış göstermiştir. Bu çerçevede; alacaklardan tahsilatlarda 53.572.546,61 TL (%53,73) azalış olmasına rağmen; vergi gelirlerinde %17,50, teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinde %36,75, diğer gelirlerde %79,94 ve sermaye gelirlerinde %21,43 oranlarında artışlar toplam artış üzerinde belirleyici olmuştur. Bütçe gelirlerinde oransal artış başarısı olmakla birlikte enflasyonist etkileri de göz ardı etmemek gerekir.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2021 Yılı (TL) (A)	2022 Yılı (TL) (B)	2023 Yılı (TL) (C)	2022-2021 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2023-2022 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	106.395.494,81	194.056.237,05	675.117.962,65	82,395	247,90
SGK Devlet Primi Giderleri	14.301.442,00	25.233.612,74	76.518.490,62	76,44	203,24
Mal ve Hizmet Alım	829.944.876,89	2.064.194.127,95	3.729.285.924,15	148,71	80,67

Giderleri					
Faiz Giderleri	231.144.075,45	239.284.522,25	805.691.509,25	3,52	236,71
Cari Transferler	102.459.133,46	443.715.898,11	1.116.058.374,84	333,075	151,53
Sermaye Giderleri	737.134.396,70	2.267.328.511,50	3.323.345.013,94	207,59	46,58
Sermaye Transferleri	134.174.000,00	482.370.006,75	1.658.160.000,00	259,51	243,75
Borç Verme	189.611.961,14	0	166.787,65	-100	0
TOPLAM	2.345.165.380,45	5.716.182.916,35	11.384.344.063,10	143,74	99,16

Belediyenin bütçe giderleri toplamı 2023 yılında 2022 yılına göre 5.668.161.146,75 TL (%99,16) artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; 2023 yılında personel giderlerinin %247,90, sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderlerinin %203,24, mal ve hizmet alım giderlerinin %80,67, faiz giderleri %236,71, cari transferler %151,53, sermaye giderlerinin %46,58 ve sermaye transferlerinin %243,75 arttığı görülmektedir. Personel harcaması niteliğindeki giderlerin artışı personel sayısındaki artıştan kaynaklanmakla birlikte, genel olarak bütçe giderlerindeki artışta enflasyonist etkilerin olduğu görülmektedir.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın Belediyenin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2023 yılı Faaliyet Gideri 10.736.111.164,27 TL, Faaliyet Geliri 7.019.417.432,56 TL olup, Dönem Olumsuz Faaliyet Sonucu ise 3.716.693.731,71 TL olarak gerçekleşmiştir.

Gaziantep Büyükşehir Belediyesinin doğrudan hissedarı olduğu şirketler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler

Sıra No	Belediye Şirketi	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	Belediye Sermaye Tutarı (TL)	Belediye Şirketinin Hisse Oranı (%)
1	GAZİ KONUT AŞ	514.106.214,63	514.106.214,63	100
2	GAZİ KÜLTÜR AŞ	99.666.000,00	99.666.000,00	100
3	GAZİ ULAŞ AŞ	1.424.000.000,00	1.424.000.000,00	100
4	GAZİ AĞAÇ AŞ	85.050.000,00	85.049.783,50	99,99975
5	GAZİANTEP BİLİŞİM AŞ	25.500.000,00	25.500.000,00	100
6	GAZİBEL AŞ	452.362.000,00	452.362.000,00	100
7	GBB ENERJİ AŞ	110.500.000,00	110.500.000,00	100
8	GASKİ ENERJİ AŞ	64.816.326,50	31.760.000,00	49
9	GAZDAŞ AŞ	388.500.000,00	31.080.000,00	8
10	TEKNOPARK	5.000.000,00	50,00	0,001

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

Gaziantep Büyükşehir Belediyesinin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibarıyla belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
  - 1) Bilanço
  - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
  - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
  - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
  - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
  - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
  - 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
  - 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu

9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu

10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,

- Geçici ve kesin mizan,

- Bilanço,

- Faaliyet sonuçları tablosu,

- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İç kontrol sistemi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun Beşinci kısmında düzenlenmiştir. İç kontrol; idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından

oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçle iç denetimi kapsayan mali ve diğer kontroller bütünüdür.

Görev ve yetkileri çerçevesinde, malî yönetim ve kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ve yöntemler Hazine ve Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standartlar ve yöntemler ise İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenmekte, geliştirilmekte ve uyumlaştırılmaktadır. Bakanlık ve Kurul ayrıca, sistemlerin koordinasyonunu sağlar ve kamu idarelerine rehberlik hizmeti vermektedir.

Bu doğrultuda, Kamu İç Kontrol Standartları; COSO modeli, INTOSAI Kamu Sektörü İç Kontrol Standartları Rehberi ve Avrupa Birliği İç Kontrol Standartları çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenmiştir.

Bakanlık tarafından hazırlanan ve 26.12.2007 tarihli ve 26738 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ile kamu idarelerinde iç kontrol sisteminin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla 18 standart ve bu standartlar için gerekli 79 genel şart belirlenmiştir. Tebliğ'de kamu idarelerinin, iç kontrol sistemlerinin Kamu İç Kontrol Standartlarına uyumunu sağlamak üzere; yapılması gereken çalışmaların tespit edilmesi, bu çalışmalar için eylem planı oluşturulması, gerekli prosedürler ve ilgili düzenlemelerin hazırlanmasına yönelik çalışmaları yürütmeleri gerektiği belirtilmiştir.

İdarenin iç kontrol sistemi üzerinde aşağıdaki değerlendirmeler yapılmıştır.

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir. İdarede "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yeterlidir. Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası belirlenmemiştir. Hassas görevlere ilişkin prosedürler belirlenmemiştir.

Risk Değerlendirme Standartları

Stratejik plan zamanında yayımlanmış ve içerik açısından mevzuata uygundur. İdare performans programı içerik olarak mevzuata uygun şekilde hazırlanmış ve zamanında

yayımlanmıştır. İdare iç kontrol risklerini tam ve doğru şekilde belirlemiştir. Risklerin değerlendirilmesine yönelik herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmış ve personele duyurulmuştur. İdare tarafından yetki devirleri mevzuata uygun yapılmıştır. İdarede yapılan görevlendirmelerde, bunları farklı kişiler arasında dağıtılarak “görevler ayrılığı” ilkesine uyulmuştur. İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri ve sorumluları belirlenmiştir. Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’a uygun olarak kurulmuştur. Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi mevcuttur.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır. İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı hazırlanmıştır. Ancak güncellenmediğinden dolayı Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği’ne uygun değildir.

İzleme Standartları

İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi, risk değerlendirme çalışmalarının tamamlanmaması nedeniyle değerlendirilmemektedir. Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmuş olup 7 iç denetçi kadrosu bulunmaktadır. Bu kadrolardan 3’ü doludur. İç denetim biriminin iç kontrol sistemine ilişkin denetim çalışmaları mevcuttur ancak raporlamada aksaklıklar bulunmaktadır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi'nin 2023 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan; geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Belediyeye Tahsisi Yapılan Taşınmazların Muhasebe Kayıtlarında Takip Edilmemesi

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi'ne tahsis edilen taşınmazların muhasebe kayıtlarında takip edilmediği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin maddi duran varlıklar hesap grubuna ilişkin işlemlerin anlatıldığı 187'nci maddesinde; kamu idarelerinin mülkiyetindeki taşınmazlardan diğer kamu idarelerine tahsis edilenler ile kamu idaresince tahsisli kullanılan taşınmazların yardımcı hesaplar itibariyle izleneceği ifade edilmiştir.

Anılan Yönetmelik'in 250 Arazi ve Arsalar Hesabı ile 252 Binalar Hesabına ilişkin olarak düzenlenen 189'uncu ve 193'üncü maddelerinde; tahsise konu edilen arazi ve arsalar ile binaların, tahsis edilen kamu idaresine hizmet veren muhasebe birimince kayıtlı değeri üzerinden ilgisine göre 250 Arazi ve Arsalar Hesabına veya 252 Binalar Hesabına borç, 500 Net Değer Hesabına alacak kaydedileceği belirtilmiş, ayrıca varlığa ilişkin varsa ayrılmış amortisman tutarının 500 Net Değer Hesabına alacak, 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç kaydedileceği ifade edilmiştir.

Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planı'na göre İdarenin tahsisli olarak kullandığı taşınmazlar için Yönetmelik gereği yapacağı kayıtlarda kullanacağı yardımcı hesaplar; 250.03 ve 252.03 Tahsisli Kullanılan Taşınmazlar Hesapları ile 500.12 Tahsisli Kullanılan Taşınmazlar Hesabı olarak belirtilmiştir.

Yapılan incelemelerde, diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından İdareye tahsis edilen 171 adet taşınmazın muhasebe kayıtlarında takibinin yapılmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri ve açıklamalara göre, diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından İdareye tahsis edilen taşınmazların muhasebe kayıtlarında izlenmemesi nedeniyle mali tablolarda yer alan 250 Arazi ve Arsalar, 252 Binalar, 257 Birikmiş

Amortismanlar ve 500 Net Değer Hesabı doğru veri üretmediğinden mali tablolar da bu hesaplar itibarıyla hataya neden olunmuştur.

Kamu idaresi cevabında, bulguda tespit edilen hususlara ilişkin olarak gerekli çalışmalara başlanıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından Belediyeye tahsis edilen taşınmazların muhasebe kayıtlarının yapılmaması, gerek muhasebenin temel kavramları arasında yer alan tam açıklama ilkesine, gerekse yukarıda bahsi geçen mevzuat hükümlerine uygun olmadığından, taşınmaz tahsislerinin ve bu taşınmazlar için ayrılmış amortisman tutarlarının ilgisine göre 250 Arazi ve Arsalar Hesabı, 252 Binalar Hesabı, 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabı ve 500 Net Değer Hesabı'na yardımcı hesap kodları kullanılarak kaydedilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 2: Diğer Kamu İdarelerine Bedelsiz Devri Yapılan Taşınmazların Muhasebe Çıkış Kayıtlarının Yapılmaması

İdare tarafından diğer kamu idarelerine bedelsiz devri yapılan taşınmazların muhasebe çıkış kayıtlarının yapılmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 250 Arazi ve Arsalar Hesabı ile ilgili "Hesabın işleyişi" başlıklı 189'uncu maddesinde; kurumca diğer kamu idarelerine bedelsiz olarak devredilen arsa ve arazilerin kayıtlı değerleri üzerinden 250 Arazi ve Arsalar Hesabına alacak, 630 Giderler Hesabına borç kaydedileceği ifade edilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükmü uyarınca; diğer kamu idarelerine bedelsiz devri yapılan arsa ve arazilerin kayıtlı değerleri üzerinden 250 Arazi ve Arsalar Hesabına alacak, 630 Giderler hesabına borç kaydedilmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; İdare tarafından diğer kamu idarelerine bedelsiz devri yapılan 14 adet taşınmazın muhasebe çıkış kayıtlarının yapılmadığı tespit edilmiştir.

Kamu idaresi tarafından bulguya iştirak edilmiş ve ilgili mevzuat hükümlerine uyulacağı belirtilmiştir.

2021 yılı Sayıştay Denetim Raporu'nda da belirtildiği üzere, diğer kamu idarelerine bedelsiz devri yapılan taşınmazların muhasebe çıkış kayıtlarının yapılmaması nedeniyle

İdarenin mali tablolarında 250 Arazi ve Arsalar Hesabı ve 630 Giderler Hesabının gerçeği yansıtmadığı değerlendirilmektedir.

BULGU 3: Maddi Olmayan Duran Varlık Alımlarının Haklar Hesabında Takip Edilmemesi

İdarenin faaliyetlerinde kullanılmak üzere edinilen ve herhangi bir fiziksel varlığı bulunmayan bazı bilgisayar programı, yazılım lisansları, fikri hak alımları ve benzeri nitelikteki varlıkların 260 Haklar Hesabında izlenmediği, doğrudan gider kaydedildiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin maddi olmayan duran varlıklar "Hesap grubuna ilişkin işlemler" başlıklı 209'uncu maddesinde, edinilen maddi olmayan duran varlıkların maliyet bedeli ile hesaplara alınacağı; 260 Haklar Hesabının niteliğini açıklayan 210'uncu maddesinde, bu hesabın bedeli karşılığı edinilen hukuki tasarruflar ile belirli alanlarda tanınan kullanma ve yararlanma gibi hak ve yetkiler dolayısıyla yapılan ve ekonomik değer taşıyan harcamaların izlenmesi için kullanılacağı hüküm altına alınmıştır.

Söz konusu Yönetmelik'in 260 Haklar Hesabının işleyişini açıklayan 211'inci maddesinde; bütçeye gider kaydedilmek suretiyle edinilen hakların 260 Haklar Hesabına borç, karşılığında da ilgili hesaplara alacak kaydının yapılarak muhasebeleştirileceği belirtilmiştir. Yine aynı Yönetmelik'in 214'üncü maddesinde ise; hakların maliyet bedellerinin, kullanılacakları süre içerisinde yok edilmesini izlemek için 268 Birikmiş Amortismanlar Hesabının kullanılması gerektiği ifade edilmiştir.

04.11.2015 tarihli ve 29522 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 47 sıra numaralı Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği'nin 6'ncı maddesinde; Maddi Olmayan Duran Varlıklar ve Özel Tükenemeye Tabi Varlıklar hesap gruplarında izlenen varlıklar için amortisman oranının %100 olduğu belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere, İdarenin faaliyetlerinde kullanılmak üzere edinilen, herhangi bir fiziksel varlığı bulunmayan belli ölçüde yararlanılan ya da yararlanılması planlanan ve yararlanma süresi bir yıldan fazla olan bilgisayar programı, yazılım lisansları, fikri hak alımları ve benzeri nitelikteki varlıklara ilişkin harcamalar ile bunların güncellenmesine ilişkin değerler edinme tarihindeki maliyet bedelleri ile 260 Haklar hesabına kaydedilmeli ve hesaplara alındığı yıl sonunda tamamen amorti edilmelidir.

Yapılan incelemede, 2023 yılında satın alınan toplam 518.911,55 TL tutarındaki herhangi bir fiziksel varlığı bulunmayan bilgisayar programı, yazılım lisansları, fikri hak alımları ve benzeri nitelikteki hak ve yetkilerin 260 Haklar Hesabına kaydedilmeyip doğrudan 630 Giderler Hesabına kaydedildiği tespit edilmiştir.

Ayrıca, 260 Haklar Hesabında takip edilmeyen bu varlıkların yıl sonunda amortisman kayıtlarının yapılamaması sonucu 268 Birikmiş Amortismanlar Hesabının da eksik görünmesine sebebiyet verilmiştir.

Kamu idaresi cevabında, bulguda tespit edilen hususlara ilişkin olarak gerekli çalışmaların yapılacağı ifade edilmiştir.

Bu itibarla, maddi olmayan duran varlıkların anılan yönetmelik ve tebliğ hükümlerine aykırı olarak 630 Giderler Hesabı ile doğrudan giderleştirilmesi sonucunda 260 Haklar Hesabı ile 268 Birikmiş Amortismanlar Hesabında hataya neden olduğu değerlendirilmektedir.

BULGU 4: Yol Yapımı Amacıyla Satın Alınan İlk Madde ve Malzemelerin İlgili Duran Varlık Maliyetine Eklenmeden Doğrudan Giderleştirilmesi

Belediye tarafından yol yapımında kullanılmak üzere satın alınan ve 150 İlk Madde ve Malzemeler Hesabında izlenen bitüm, agrega, mıcır, yol çizgi boyası ve trafik işaretleyicileri gibi karayolları ve trafik malzemelerinin, kullanıldığında doğrudan giderleştirildiği, bünyesine girdikleri yolların maliyetine eklenmediği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 42'nci maddesine göre kurumların muhasebesinin, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin ikinci bölümünde belirlenen ve muhasebe ilke ve kurallarının dayanağını oluşturan temel muhasebe kavramları ile faaliyet sonuçları, bütçe uygulama sonuçları, nazım hesaplara ilişkin ilkeler ve varlıklar, yabancı kaynaklar ve öz kaynaklar ilkelerinden oluşan bilanço ilkeleri ile üçüncü bölümünde belirlenen muhasebe standartları, kurallar ve uygulamalara ilişkin hükümler çerçevesinde yürütüleceği belirtilmiştir.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin ikinci bölümünde yer alan "İç imkânlarla üretilen maddi duran varlıklar" başlıklı 20'nci maddesinde ise kamu idarelerinin bizzat kendi imkânlarıyla ürettikleri maddi duran varlıkların üretimi için yapılan giderlerin işlem tarihindeki maliyet bedeli üzerinden ilgili varlık hesaplarına kaydedileceği belirtilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin Maddi Duran Varlıklar hesap grubunun işleyişine ilişkin 187'nci maddesinde; edinilen maddi duran varlıkların, maliyet bedeli ile hesaplara alınacağı, maliyet bedeline varlıkların elde edilmesinde yapılan her türlü giderin ilave edilmesi gerektiği belirtilmektedir. Yönetmeliğin 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabının niteliğini açıklayan 190'ıncı maddesinde ise; herhangi bir işin gerçekleşmesini sağlamak veya kolaylaştırmak için, yeraltında veya yerüstünde inşa edilmiş her türlü yol, köprü, baraj, tünel, bölme, sarnıç, iskele, hark ve benzeri yapılar ile bunların eklenti ve bütünleyici parçalarının ve bunlardan tahsise konu edilenlerin bu hesapta izlenmesi gerektiği belirtilmiştir.

Yapılan incelemede, belediyenin 150.12.09 nolu İlk Madde ve Malzemeler Hesabının çıkış kaydında bulunan 349.611.250,70 TL karayolları ve trafik malzemesinin 4.813.058,00 TL'lik (bitüm, agrega, mıcır, yol çizgi boyası ve trafik işaretleyicileri vb) kısmının, örneğin "Gaziantep İli İçerisinde İdare Malı Bitüm ile BSK Asfalt Kaplama Yapım İşi" gibi ihalelerde yol yapımı amacıyla kullanılırken, 630 nolu hesaba kaydedilerek direkt giderleştirildiği, kurum kaynakları kullanılarak yapımı gerçekleştirilen yolların Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı bünyesinde kayıt altına alınmadığı, bunun sonucu olarak, 2023 yılı Bilançosu ve Faaliyet Sonuçları Tablosunda 4.813.058,00 TL tutarında hataya neden olduğu anlaşılmıştır.

Kamu idaresi tarafından bulguya iştirak edilmiş ve ilgili mevzuat hükümlerine uyulacağı belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ve açıklamalar doğrultusunda, yol yapımında kullanılan idare malı malzemelerin bedellerinin direkt giderleştirilmeyip, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabına eklenmek suretiyle aktifleştirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 5: Merkezi İdare Vergi Gelirlerinden Alınan Payların Tahakkuk Kaydının Yapılmaması

Merkezi idare vergi gelirlerine ilişkin gönderilen payların tahakkuk kayıtlarının yapılmadığı görülmüştür.

5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun'un "Payların hesaplanması ve oranı" başlıklı 2'nci maddesinin üçüncü fıkrasına göre; büyükşehir belediye sınırları içinde yapılan genel bütçe vergi gelirleri

tahsilâtı toplamının yüzde 6'sı ile genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamı üzerinden büyükşehirlerdeki ilçe belediyelerine ayrılan payların yüzde 30'u büyükşehir belediye payı olarak ayrılır.

Aynı Kanun'un "Payların ayrılmasına ve gönderilmesine ilişkin esaslar" başlıklı 3'üncü maddesinin birinci fıkrasına göre; paylar Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından aylık olarak hesaplanır. Hazine ve Maliye Bakanlığı büyükşehir belediye paylarını 5'inci maddede belirtilen esaslara göre paylaştırarak bu belediyelere doğrudan, il özel idareleri ve diğer belediyelerin paylarını ise ilgili idarelere aktarılmak üzere tahsil edilen ayı takip eden ayın sonuna kadar İLBANK'a aktarır. İLBANK, payları 4'üncü ve 5'inci maddelerde belirtilen esaslara göre müteakip ayın en geç onuncu günü mesai saati sonuna kadar ilgili idarelere gönderir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Kayıt zamanı" başlıklı 50'nci maddesine göre; bir ekonomik değer yaratıldığında, başka bir şekle dönüştürüldüğünde, mübadeleye konu edildiğinde, el değiştirdiğinde veya yok olduğunda muhasebeleştirilir. Bütün malî işlemlerin muhasebeleştirilmesi ve her muhasebe kaydının belgeye dayanması gerekmektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 120 Gelirlerden Alacaklar Hesabının niteliğini açıklayan 86'ncı maddesinde bu hesabın; mevzuatı gereğince tahakkuk ettirilen faaliyet alacakları ile duran varlıklar ana hesap grubu içerisindeki gelirlerden alacaklar hesabında kayıtlı tutarlardan dönem sonunda vadesi bir yılın altına inenler ve bunlardan yapılan tahsilât ve terkinlerin izlenmesi için kullanılacağı ifade edilmiştir.

Söz konusu Yönetmelik'in 120 Gelirlerden Alacaklar Hesabına ilişkin işlemleri düzenleyen 87'nci maddesinde ise, ilgili servislerce tahakkuk bordroları ile ya da tahakkuk fişleri ile muhasebe birimine bildirilen gelirlerden alacak tahakkuklarının, düzenlenecek muhasebe işlem fişiyle ilgili hesaplara alınarak tahakkuk kayıtlarının yapılacağı, gün içindeki gelirlerden alacak tahakkuklarının gün sonuna kadar muhasebe servisine bildirileceği ve ilgili mevzuatı uyarınca diğer kamu idarelerinden alınması gereken yardımlar, paylar veya benzeri gelirler ile nakden alınacak hasılat ve kâr paylarının da tahakkuk ettiği gelirlerden alacaklar hesabına kaydedileceği belirtilmiştir.

Yapılan incelemede, 2023 yılı içerisinde merkezi idare vergi gelirlerinden aktarılan pay toplamının 5.064.596.370,34 TL olduğu ancak tahakkuk kaydının yapılmadığı anlaşılmıştır. Bir ekonomik değer yaratıldığında, başka bir şekle dönüştürüldüğünde, mübadeleye konu

edildiğinde, el değiştirdiğinde veya yok olduğunda muhasebeleştirilmesi söz konusu olduğundan, merkezi idare vergi gelirlerine ilişkin gönderilen payların tahakkuk kayıtlarının da yapılması gerekmektedir.

Kamu idaresi tarafından bulguya iştirak edilmiş ve bulguda tespiti yapılan hususa ilişkin düzeltme kaydının yapıldığı belirtilmiştir. Ancak bu kayıt işlemi yılı geçtikten sonra yapıldığından, söz konusu hesap gerçek durumu yansıtmamaktadır.

Yukarıdaki mevzuat hükümleri ve açıklamalar doğrultusunda, alınması gereken paylar tahakkuk ettiğinde, ilgili payın, 120 Gelirlerden Alacaklar Hesabının alt kodu olan 05.02.02.51 Merkezi İdare Vergi Gelirlerinden Alınan Paylar kodunda izlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 6: Şirketlerdeki Sermaye Payları ile Mali Tablolardaki Tutarlar Arasında Uyumsuzluk Olması

İdarenin tamamına sahip olduğu veya ortağı olduğu şirketlerdeki sermaye tutarları ile mali tablolarda kayıtlı sermaye tutarlarının arasında uyumsuzluk bulunduğu görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 241 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı ile ilgili "Hesabın niteliği" başlıklı 181'inci maddesinde;

"Bu hesap, mal ve hizmet üreten kuruluşlara nakden veya ayni olarak verilen sermaye tutarları ve bu sermaye tutarlarının işletilmesinden doğan kar ve zararlar, bütçeye iade olunan sermayelerin izlenmesi için kullanılır." hükmü,

Aynı Yönetmelik'in "Hesaba ilişkin işlemler" başlıklı 182'nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde ise;

"Mal ve hizmet üreten kuruluşlara gerek nominal sermaye ve gerekse ayni sermaye transferi şeklindeki iştirakler gerçeğe uygun değerleri ile bu hesaba kaydedilir. Sermayesine iştirak edilen mal ve hizmet üreten kuruluşlara nakdi veya ayni sermaye şeklindeki katılımlardan bu hesapta kayıtlı tutarların ilgili mal ve hizmet üreten kuruluşların öz kaynak hesaplarında karşılık olarak yer alan tutarlarla eşit olması gerekir..."

hükmü yer almaktadır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri uyarınca; mal ve hizmet üreten kuruluşlara nakden veya aynı olarak verilen sermaye tutarları ve bu sermaye tutarlarının işletilmesinden doğan kâr ve zararların 241 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabında muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; İdarenin Gazi Konut AŞ'de bulunan 514.106.214,63 TL sermayesinin 4.410.739,13 TL'si ve Gaziantep Teknoloji Geliştirme Bölgesi Kurucu ve İşletici AŞ'de bulunan 1.000,00 TL sermayesinin 950,00 TL'si 241 Mal ve hizmet üreten kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabında muhasebeleştirilmemiştir. Ayrıca Gaski Enerji AŞ'de bulunan 31.760.000,00 TL sermayesi de 94.000.000,00 TL olarak 241 Mal ve hizmet üreten kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabında muhasebeleştirilmiştir. Dolayısıyla mali tablolarda, İdarenin mal ve hizmet üreten kuruluşlardaki ortaklık payına ilişkin doğru ve güvenilir bilgi sunulmamaktadır.

Kamu idaresi tarafından bulguya iştirak edilmiş ve ilgili mevzuat hükümlerine uyulacağı belirtilmiştir.

2021 yılı Sayıştay Denetim Raporu'nda da belirtildiği üzere, İdarenin şirketlerdeki ortaklık bilgileri ile 241 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabının güncel durumu yansıtacak şekilde takip edilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Taşınmaz Form ve İcmal Cetvellerinin Tam ve Doğru Bir Şekilde Tutulmaması

Taşınmaz kayıtlarının, Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik hükümlerine uygun bir şekilde yapılmadığı ve taşınmaz icmal cetvellerinin oluşturulmadığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 44'üncü maddesinde kamu idarelerinin taşınmazlarının kaydına ilişkin usul ve esasların çıkarılacak yönetmelik ile belirleneceği belirtilmiştir.

Buna istinaden genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımında bulunan taşınmazların kaydına ve icmal cetvellerinin düzenlenmesine ilişkin usul ve esaslar, 02.10.2006 tarihli ve 26307 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik ile düzenlenmiştir.

Anılan Yönetmeliğin “Kayıt şekli” başlıklı 7’nci maddesinde; kamu idarelerine ait taşınmazların mahiyetlerine göre, Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazlar Formunda, Tapuda Kayıtlı Olmayan Taşınmazlar Formunda, Orta Malları Formunda, Genel Hizmet Alanları Formunda, Sınırlı Aynî Haklar ile Kişisel Haklar ve Tahsis Formunda yer alan bilgileri içerecek şekilde bilgisayarda veya deftere yazılarak kaydının tutulacağı ve taşınmaz icmal cetvellerinin hazırlanması için bu formların mali hizmetler birimine gönderileceği, mali hizmetler biriminin de bu formları konsolide ederek Yönetmelik ekinde yer alan taşınmaz icmal cetvellerini oluşturacağı hüküm altına alınmıştır.

Belediye taşınmazlarına yönelik yapılan incelemede; İdare tarafından mezkûr Yönetmelik’te sayılan formların eksik tutulduğu ve taşınmaz icmal cetvellerinin oluşturulmadığı tespit edilmiştir. Bu durum idarenin mevcuttaki taşınmazlarının takibini zorlaştırmakta ve taşınmaz yönetiminin sağlıklı bir şekilde yapılmasına sebebiyet vermektedir. Ayrıca söz konusu bu eksiklik Belediyenin mülkiyetinde bulunan taşınmazların mali tablolara tam ve doğru olarak yansımaları da engellemektedir.

Kamu idaresi cevabında, bulguda tespit edilen hususlara ilişkin olarak gerekli çalışmalara başlanıldığı ifade edilmiştir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ve açıklamalar doğrultusunda, taşınmazların takip ve yönetiminin daha sağlıklı yapılabilmesi için İdare mülkiyetindeki taşınmazların kayıtlarının anılan Yönetmelik hükümlerine uygun bir şekilde yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 2: Mevduat Faiz Gelirlerinin Muhasebeleştirilmesinde Hatalı Uygulamaların Bulunması

Kurum adına tahakkuk eden faiz gelirlerinden yapılan tevkifatın muhasebeleştirme işleminin hatalı yapıldığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 102 No.lu Banka Hesabına ilişkin “Hesabın işleyişi” başlıklı 57’nci maddesinde; muhasebe birimlerinin hesaplarının bulunduğu

bankalarca tahakkuk ettirilerek banka hesabına aktarılan faiz tutarlarının bu hesaba, tevkifat tutarlarının 630 Giderler Hesabına borç, faiz tutarının içinde bulunulan aya ait kısmının 600 Gelirler Hesabına, geçmiş aylara ait kısmı 181 Gelir Tahakkukları Hesabına alacak kaydedileceği, banka hesabına aktarılan tutarın tamamı aynı zamanda 805 Gelir Yansıtma Hesabına borç ve 800 Bütçe Gelirleri Hesabına alacak kaydedileceği ifade edilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükmüne göre, kamu idarelerinin banka hesabına aktarılan faiz tutarlarının brüt olarak 600 Gelirler Hesabına, tahakkuk eden faiz geliri üzerinden yapılan tevkifat tutarının 630 Giderler Hesabına ve banka hesabına aktarılan faiz ise 800 Bütçe Gelirleri Hesabına kaydedileceği belirtilmiştir.

Yapılan incelemede; İdare adına tahakkuk eden faiz gelirlerinin brüt tutarlar üzerinden 600 Gelirler Hesabına ve faiz geliri üzerinden yapılan tevkifat tutarlarının 630 Giderler Hesabına kaydedildiği, ancak banka hesaplarına yatan tutarların ise brüt olarak 800 Bütçe Gelirleri Hesabına ve faiz gelirleri üzerinden yapılan tevkifat tutarlarının da 830 Bütçe Giderleri Hesabında yönetmelik hükümlerine aykırı olarak muhasebeleştirildiği görülmüştür.

Bu durumda; İdare banka hesaplarına ilişkin faiz gelirleri üzerinden yapılan tevkifat tutarlarının bütçe gideri olarak ve banka hesaplarına yatan tutarların ise brüt tutarlar üzerinden bütçe geliri olarak muhasebeleştirilmesi, 800 Bütçe Gelirleri Hesabı ile 830 Bütçe Giderleri Hesabının dönem sonu mali tablolarında olması gerekenden yüksek görünmesine neden olmuştur.

Kamu idaresi tarafından bulguya iştirak edilmiş ve bulguda tespiti yapılan hususa ilişkin düzeltme kaydının yapıldığı belirtilmiştir. Ancak bu kayıt işlemi yılı geçtikten sonra yapıldığından, söz konusu hesap gerçek durumu yansıtmamaktadır.

Sonuç olarak, İdare banka hesaplarına ilişkin faiz gelirleri üzerinden yapılan tevkifat tutarlarının bütçe giderleri ile ilişkilendirilmeksizin sadece 630 Giderler Hesabına ve faiz gelirlerinin ise net tutarlar üzerinden 800 Bütçe Gelirleri Hesabına kaydedilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 3: Belediyeye Ait Bazı Taşınmazların Usulüne Uygun Olarak Kiraya Verilmemesi

Belediyeye ait bazı taşınmazların 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na uygun olarak kiraya verilmediği görülmüştür.

2886 sayılı Kanunu'nun "Kapsam" başlıklı 1'inci maddesinde, “*Genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelerin, özel idare ve belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işleri bu Kanunda yazılı hükümlere göre yürütülür.*” denilmektedir.

Belediyelere ait olan taşınmazlar 2886 sayılı Kanun'a göre ihale yolu ile kiraya verilebilmektedir. Belediye taşınmaz mallarının kira süresi sonunda yeniden ihale düzenlemeden meclis kararı veya ita amirinin onayı ile ihale yapılmadan kiraya verilmemesi gerekmektedir.

2886 sayılı Kanun gereği belediyelerin taşınmaz kiralamalarını nasıl yapılacağını açıkça ortaya koymaktadır. Mezkur Kanun'un “Kiralarda sözleşme süresi” başlıklı 64'üncü maddesinde, “*Kiraya verilecek taşınmaz malların kira süresi, on yıldan çok olamaz, denildikten sonra; Turistik tesis kurulacak yerlerin ve turistik tesislerin ve doğal gaz iletim, dağıtım ve depolama tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin ve enerji üretimi tesisleri ile iletim ve dağıtım tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin on yıldan fazla süre ile kiraya verilmesi mümkündür.*” denilerek kiralama süresinin 10 yıldan fazla olamayacağı (istisnaları da belirtilerek) hüküm altına alınmıştır.

Yapılan incelemede, bina, dükkan, ofis, yazıhane gibi 23 adet taşınmazın 2003 yılından beri encümen kararıyla kiraya verme işlemine tabi tutulduğu anlaşılmıştır.

Belediyeler, belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki pek çok ihtiyacını karşılamak üzere kurulan kamu tüzel kişileridir. Başkasına ait bir maldan bir bedel karşılığında yararlanma esasına dayanan kira sözleşmesi, tarafların serbest iradeleriyle oluşur ve her iki taraf için borç doğurur. Bu nedenle genel olarak, özel hukuk kurallarına göre düzenlenmesi gerekir. Ancak, belediyeler ile belediyelere ait taşınmazlar arasındaki bağlantı, özel hukuktaki bir malikle taşınmaz arasındaki mülkiyet ilişkisinden farklıdır. Zira özel hukukta malik, malına istediği gibi tasarruf edebilmede, onu dilediği fiyatla dilediğine satmada ya da kiralamada ve maldan elde ettiği geliri istediği gibi harcamada özgür olmasına karşın, belediyeler sahip olduğu taşınmazlar üzerinde tasarrufta bulunurken bazı kurallara uymak durumundadırlar.

İdare cevaben, söz konusu (23 adet) taşınmazın çoğunluğunun tapuda tarla, arsa olarak geçen veya hiç tapusu olmayan tescil harici alanlarda, imar planında yol, kaldırım, vb. alanlarda kalan fakat uzun yıllardır dükkan olarak kullanılan alanlarda bulunduğunu, dolayısıyla 2886

sayılı Kanun'a göre ihale edilemediğini; kalanların ise bu Kanun'a göre kiraya verileceğini belirtmiştir. Ancak durumu kanıtlayıcı herhangi bir belge sunulmamıştır.

2021 Sayıştay Denetim Raporu'nda da belirtildiği üzere, belediye taşınmazlarının 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre kiraya verilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 4: Taşınır Mallara İlişkin Dönem Sonu İşlemlerin Mevzuat Hükümlerine Göre Yürütülmemesi

Belediye harcama birimleri tarafından yıl sonu ambar sayımlarının yapılmadığı ve Harcama Birimi Taşınır Mal Yönetim Hesabı Cetvellerinin mevcut kayıtlar üzerinden düzenlendiği görülmüştür.

Taşınır Mal Yönetmeliği'nin "Sayım ve sayım sonrası yapılacak işlemler" başlıklı 32'nci maddesinde; kamu idarelerine ait taşınırların sayımın ne zaman ve ne şekilde yapılacağı ile düzenlenecek belgeler belirtilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in "Taşınır mal yönetim hesabı" başlıklı 34'üncü maddesinde ise, taşınır mal yönetim hesabının; yıl sonu sayımına ilişkin Sayım Tutanağı, Taşınır Sayım ve Döküm Cetveli, Harcama Birimi Taşınır Mal Yönetim Hesabı Cetveli ve yıl sonu itibarıyla en son düzenlenen Taşınır İşlem Fişinin sıra numarasını gösterir tutanaktan oluşacağı düzenlenmiştir. Ayrıca taşınır mal yönetim hesabının nasıl hazırlanacağı, onaylatılacağı ve muhafaza edileceği ayrıntılı biçimde ifade edilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre; yıl sonlarında taşınır sayımları tam olarak yapılmalı, ardından sayım tutanakları düzenlenmeli buna bağlı olarak da taşınır sayım ve döküm cetveli hazırlanarak muhasebe kayıtları ile fiziki durum karşılaştırılmalıdır. Ancak yapılan incelemede, bazı harcama birimlerinde yıl sonu sayım işlemlerine ilişkin sayım tutanakları düzenlenmeden taşınır sayım ve döküm cetvellerinin düzenlendiği tespit edilmiştir.

Ayrıca, İdarede bulunan her bir harcama birimi tarafından düzenlenmesi gereken taşınır yönetim hesabı; yıl sonu sayımına ilişkin Sayım Tutanağı, Taşınır Sayım ve Döküm Cetveli, Harcama Birimi Taşınır Yönetim Hesabı Cetveli; Müze/Kütüphane Yönetim Hesabı Cetveli ve yıl sonu itibarıyla en son düzenlenen Taşınır İşlem Fişinin sıra numarasını gösterir tutanaktan oluşmaktadır. Taşınır mal yönetim hesabı ile bu tutanak ve cetvellerin tamamı kastedilmiş olduğundan, taşınır yönetim hesabının tam anlamıyla tekâmül edebilmesi için bu belgelerin her birinin eksiksiz olarak düzenlenmesi gerekmektedir.

Yıl sonu Sayım Tutanakları düzenlenmeden Taşınır Sayım ve Döküm Cetvellerinin oluşturulması mevzuata aykırılık teşkil ettiği gibi Kurum için stok takibinde de risk oluşturmaktadır.

Kamu idaresi tarafından bulguya iştirak edilmiş ve ilgili mevzuat hükümlerine uyulacağı belirtilmiştir.

Bu itibarla, yıl sonu sayımlarının yapılması ve taşınır yönetim hesabının Yönetmelikte belirtilen cetvel ve tutanakların tamamını içerecek şekilde düzenlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 5: Esnaf Odasına Mevzuata Aykırı Olarak Taşınır Hibe Edilmesi

Belediye ile esnaf odası arasında yapılan protokole istinaden Belediye tarafından kamyon hibe edilmesinin mevzuata uygun olmadığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Diğer kuruluşlarla ilişkiler" başlıklı 75'inci maddesinde;

"Belediye, belediye meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda;

...

c) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan dernekler, Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınmış vakıflar ve 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir. Diğer dernek ve vakıflar ile gerçekleştirilecek ortak hizmet projeleri için mahallin en büyük mülki idare amirinin izninin alınması gerekir.

...

5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 29 uncu maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi ile 5253 sayılı Dernekler Kanununun 10 uncu maddesi; belediyeler, il özel idareleri, bağlı kuruluşları ve bunların üyesi oldukları birlikler ile ortağı oldukları Sayıştay denetimine tabi şirketler için uygulanmaz..." hükmü,

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Bütçelerden yardım yapılması" başlıklı 29'uncu maddesinin birinci fıkrasında;

“Gerçek veya tüzel kişilere kanunda veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde dayanağı olmadan kamu kaynağı kullandırılmaz, yardımda bulunulamaz veya menfaat sağlanamaz. Ancak, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin bütçelerinde öngörölmüş olmak kaydıyla; kamu yararı gözetilerek dernek, vakıf, birlik, kurum, kuruluş, sandık ve benzeri teşekküllere yardım yapılabilir.” hükmü yer almaktadır.

Göröldüğü gibi genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri ancak bütçelerinde öngörölmüş olması kaydıyla; kamu yararı gözeterek dernek, vakıf, birlik, kurum, kuruluş, sandık ve benzeri teşekküllere yardım yapabilmektedir. Söz konusu madde önceleri belediyeleri de kapsamakta iken, 12.11.2012 tarih ve 6360 sayılı Kanun’un 19’uncu maddesi ile 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 75’inci maddesine eklenen fıkra ile belediyelerin dernek, vakıf, birlik, kurum, kuruluş, sandık ve benzeri teşekküllere yardım yapabilmesi belirli şartlara bağlanmıştır.

Yukarıda yer alan mevzuat uyarınca; dernek, vakıf, birlik, kurum, kuruluş, sandık ve benzeri teşekküllere belediyeler tarafından yardım yapılabilmesini sağlayacak kanuni bir dayanak mevcut değildir. Kanunî dayanağı olmadan dernek, vakıf, birlik, kurum, kuruluş, sandık ve benzeri teşekküllere yardım yapılabilmesi ise 5018 sayılı Kanun’un 29’uncu maddesine aykırıdır.

Yapılan incelemede, İdare tarafından esnafın zor durumda kalması gerekçesiyle alınan Büyükşehir Belediye Meclis Kararı üzerine gerçekleştirilen protokol ile esnaf odasına kamyon hibe edildiği tespit edilmiştir. Ancak, Belediyenin esnaf odasına protokol ile araç hibe etmesinin kanuni bir dayanağı bulunmaması nedeniyle yapılan hibe mevzuata uygun değildir.

Kamu idaresi cevabında, bulguda tespit edilen hususlara ilişkin olarak gerekli çalışmalara başlanıldığı ifade edilmiştir.

Bu itibarla, Belediye Meclis kararına istinaden düzenlenen protokol ile esnaf odasına araç hibe edilmesinin mümkün olmadığı değerlendirilmektedir.

BULGU 6: Hakediş Ödemelerinden Yapılan Sosyal Güvenlik Prim Borcu Kesintilerinin Hatalı Muhasebeleştirilmesi

İdare tarafından gerçekleştirilen hakediş ödemelerinde Sosyal Güvenlik Kurumuna (SGK) idari para cezası, prim ve prime ilişkin borcu bulunan firmalardan yapılan kesintilerin 361 Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri Hesabında muhasebeleştirilmediği görölmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 361 Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri Hesabı ile ilgili "Hesabın niteliği" başlıklı 271'inci maddesinde;

"Bu hesap, sosyal güvenlik mevzuatı hükümlerine göre sosyal güvenlik kurumları adına nakden veya mahsuben tahsil edilen tutarların izlenmesi için kullanılır." denilmektedir.

Aynı Yönetmelik'in "Hesabın işleyişi" başlıklı 273'üncü maddesinde; ilgili sosyal güvenlik kurumu geliri olarak nakden veya mahsuben tahsil edilen tutarların 361 Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri Hesabına alacak, ilgili hesaplara borç; nakden veya mahsuben tahsil edilen gelirlerinden gönderilenlerin 361 Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri Hesabına borç, 103 Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabına alacak kaydedileceği ifade edilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri uyarınca; İdarelerce yapılacak hakediş ödemelerinde SGK'ya idari para cezası, prim ve prime ilişkin borcu bulunan firmalardan yapılan kesintilerin 361 Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri Hesabında muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; SGK'ya prim borcu bulunan firmaların hakedişlerinden yapılan kesintilerin 320 Bütçe Emanetleri Hesabında izlendiği, 361 Ödenecek Sosyal Güvenlik kesintileri hesabında muhasebeleştirilmediği tespit edilmiştir.

Kamu idaresi cevabında, bulguda tespit edilen hususlara dikkat edileceği ifade edilmiştir.

2021 yılı Sayıştay Denetim Raporu'nda da belirtildiği üzere, mali tabloların doğruluğu açısından hakediş ödemelerinden yapılan sosyal güvenlik prim borcu kesintilerinin 361 Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri Hesabında muhasebeleştirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 7: Bütçe Emaneti Ödenmelerinde Mevzuatta Belirtilen Sıraya Uyulmaması

Bütçe Emanetleri Hesabına kaydedilen tutarların ilgililere ödenmesi aşamasında muhasebe kayıtlarına alınma sırasına uyulmadığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Ödenemeyen giderler ve bütçeleştirilmiş borçlar" başlıklı 34'üncü maddesinin ikinci fıkrasında; nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması halinde giderlerin muhasebe kayıtlarına alınması sırasına göre

ödeneceği belirtildikten sonra, sırasıyla kanun gereğince diğer kamu idarelerine ödenmesi gereken vergi, resim, harç, prim, fon kesintisi, pay ve benzeri tutarlara, tarifeye bağlı ödemelere, ilama bağlı borçlara, ödenmemesi halinde gecikme cezası veya faiz gibi ek yük getirecek borçlara ve ödenmesi talep edilen emanet hesaplarındaki tutarlara öncelik verileceği, “Muhasebe hizmeti ve muhasebe yetkilisinin yetki ve sorumlulukları” başlıklı 61’inci maddesinin altıncı fıkrasında ise; muhasebe yetkililerinin, bütçe emanetlerini muhasebe kaydına alınma sırasına göre ödenmesinden sorumlu olduğu belirtilmiştir.

Diğer yandan; Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 320 Bütçe Emanetleri Hesabına ilişkin “Hesabın niteliği” başlıklı 248’inci maddesinde; mali yıl içerisinde veya sonunda ödeme emri belgesine bağlandığı halde, nakit yetersizliği veya diğer sebeplerle ilgililerine ödenemeyen tutarların 320 Bütçe Emanetleri Hesabında izleneceği, “Hesaba ilişkin işlemler” başlıklı 249’uncu maddesinde ise; bütçe emanetlerine alınan tutarların muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ilgililerine ödeneceği hükme bağlanmıştır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre; idarenin nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması halinde emanet hesaplarına alınan tutarların mevzuatında belirtilen ödemelere öncelik verilmesi şartıyla muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ödenmesi gerekmektedir. Bununla birlikte emanet hesaplarda izlenen söz konusu tutarların kayda alınma sırasına göre ödenmesinden muhasebe yetkilisinin sorumlu olacağı açıktır.

İdarenin hesap ve işlemleri kapsamında 320 Bütçe Emanetleri Hesabının ayrıntısının incelenmesi neticesinde; söz konusu hesaptan yapılan ödemelerin, yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine aykırı olarak, muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre yapılmadığı tespit edilmiştir.

Kamu idaresi cevabında, bulguda tespit edilen hususlara dikkat edileceği ifade edilmiştir.

2021 yılı Sayıştay Denetim Raporu’nda da belirtildiği üzere, kamu kaynaklarının hukuka uygun bir şekilde kullanılmasını ve alacaklıların olası bir hak kaybı yaşamamasını teminen nakit yetersizliği dolayısıyla ilgililerine ödenemeyen ve bütçe emanetlerine alınan tutarların muhasebe kayıtlarına alındığı sıraya göre ödenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 8: Yevmiye Defterinde Boş Yevmiyeler Bırakılması ve Geçmişe Yönelik Kayıt Yapılması

Kamu İdaresinin 2023 yılı yevmiye kayıtları incelendiğinde, boş yevmiye kayıtları olduğu ve geçmişe yönelik işlem tesis edildiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "Temel muhasebe kavramları ve ilkeler ile genel yönetim muhasebe standartları, kuralları ve uygulanması" başlıklı 42'nci maddesinde; kurumların muhasebesinin, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde yer alan temel muhasebe kavramları ile faaliyet sonuçları, bütçe uygulama sonuçları, nazım hesaplara ilişkin ilkeler ve varlıklar, yabancı kaynaklar ve öz kaynaklar ilkelerinden oluşan bilanço ilkeleri ile üçüncü bölümünde belirlenen muhasebe standartları, kurallar ve uygulamalara ilişkin hükümler çerçevesinde yürütüleceği belirtilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in "Yevmiye sistemi, muhasebeleştirme belgeleri ve açılış kayıtları" başlıklı 43'üncü maddesinde ise; muhasebeleştirme belgelerinin yevmiye tarih ve numarası sütunlarına, gerçekleşen işlemlerin kayda geçirildikleri tarih ile hesap döneminin başında (1)'den başlayıp, hesap döneminin sonuna kadar devam eden birer numara verileceği belirtilmiştir. Bu yevmiye numaralarının gerek yevmiye defteri gerekse büyük defter ve yardımcı defter kayıtlarına esas olacağı hükme bağlanmıştır.

Yukarıda yer alan Yönetmelik hükümlerine göre kamu idaresinin yevmiye kayıtlarını müteselsil numaralandırarak düzenlemesi gerekmektedir.

Kurumun yevmiye defterinde yapılan incelemeler neticesinde; 769 tane yevmiye numarasının boş bırakılarak muhasebe kayıtlarının yapılmaya devam edildiği, 10 tane yevmiyede ise geçmişe yönelik kayıt yapıldığı tespit edilmiştir.

Kamu idaresi cevabında, bulguda tespit edilen hususlara dikkat edileceği ifade edilmiştir.

2021 yılı Sayıştay Denetim Raporu'nda da belirtildiği üzere, yevmiye defterinde boş yevmiyelerin bulunması ve geçmişe yönelik muhasebe kaydı yapılması, mali tabloların içerdiği bilginin güvenilirliğini de olumsuz etkileyeceğinden, muhasebenin temel ilkelerine ve yasal düzenlemelere aykırılık teşkil eden bu tür uygulamalara yer verilmemesi ve sonradan tespit edilen eksik ya da hatalı kayıtların muhasebe ilkeleri ve ilgili yasal düzenlemelere uygun olarak düzeltilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 9: Yapım İşinde İş Artış/Azalış Gerekçe Raporunda Belirtilen Bazı Hususların Mevzuata Uygun Olmaması

Anahtar teslim Aile Akademisi Binası ve Çevre Düzenlenmesi işinde estetik amaçlı imalat değişikliğine gidildiği görülmüştür.

Yapım İşleri Genel Şartnamesinin "Sözleşme Kapsamında yaptırılacak ilave işler, iş eksilişi ve işin tasfiyesi" başlıklı 21'inci maddesine göre, yapım sözleşmelerinde öngörülemeyen durumlar nedeniyle bir iş artışının zorunlu olması halinde, artışa konu olan işin;

1. Sözleşmeye esas proje içinde kalması,

2. İdareyi külfete sokmaksızın asıl işten ayrılmasının teknik veya ekonomik olarak mümkün olmaması,

şartlarıyla, anahtar teslimi götürü bedel ihale edilen yapım işlerinde sözleşme bedelinin %10'una kadar oran dahilinde, süre hariç sözleşme ve ihale dokümanındaki hükümler çerçevesinde aynı yükleniciye yaptırılabilir.

İhale mevzuatındaki düzenlemeler incelendiğinde, yapım işlerinde iş artışı yapılabilmesi için aşağıdaki şartların oluşması gerekir;

- Öngörülemeyen nedenlere dayalı olarak ortaya çıkmalı,
- Yaptırılması zorunluluk arz etmeli,
- Sözleşmeye esas proje içinde kalmalı,
- İdareyi külfete sokmaksızın asıl işten ayrılmasının teknik veya ekonomik olarak mümkün olmaması,
- Yasal sınırlar içinde kalmalı

Öngörülemeyen durumdan kasıt ihtiyacın tespiti ve ihale dokümanının hazırlanması aşamasında öngörülemeyen ve bu nedenle de sözleşme ve eklerine yansıtılmayan bir halin, gelişmenin, ihtiyaç değişiminin işin devamı sırasında ortaya çıkmasıdır

Uygulamada karşılaşılabilecek muhtemel iş artış gerekçeleri olarak;

- Yapım mevzuatında meydana gelen bir kısım değişikliklerin (imar mevzuatı, deprem yönetmeliği, ısı yönetmeliği vb.) gereği olarak projeye sonradan ilave edilmesi gereken,

- Projenin yapımından sonra teknolojide meydana gelen gelişmelerin ortaya çıkardığı, tercih edilmesi halinde işin ekonomik veya teknik değerini arttıracak olan,
- Proje ve diğer teknik belge ve çalışmalarda yapılan ve düzeltilmeden işin gerçekleşmesinin mümkün olmadığı hatalar sonucu ortaya çıkan,

iş kalemleri iş artış kapsamında değerlendirilebilir.

Yapılan incelemede, “Tüm Wc lerde ki granit tezgahlar estetik amaçla mono blok lavaboyla değiştirilmiştir. Bu değişiklikler mukayeseli hesapta dikkate alınmıştır.” gerekçesi ile, 25.100.1014 poz nolu 45x55 cm tezgah altı veya üstü oval lavabo imalatı (20 adet) yerine, Özel-Vitrifiye poz nolu takriben 475x485x450 (en/boy/yükseklik) ölçülerinde tek armatür delikli mat siyah renğinde, lavabo montaj dübel ve vidası ile birlikte işyerinde temini ve yerine montajı (20 adet) imalatının yapıldığı anlaşılmıştır.

Tablo 8: Mono Blok Lavabo İmalatı

Poz No	İmalatın Cinsi	Birim	Miktar	Yeni Birim Fiyat (TL)	Azalan Tutar (TL)	Artan Tutar (TL)
25.100.1014	45x55 cm tezgah altı veya üstü oval lavabo	Adet	20	446,45	8.929,01	-
ÖZEL-VİTRİFİYE	Takriben 475x485x450 (en/boy/yükseklik) ölçülerinde tek armatür delikli mat siyah renğinde, lavabo montaj dubel ve vidası ile birlikte işyerinde temini, yerine montajı	Adet	20	11.680,64	-	233.612,72

Bu tablodan anlaşılacağı üzere, sadece estetik kaygılarla 8.929,01 TL imalattan vazgeçilirken, yerine çok daha yüksek maliyetli olan 233.612,72 TL imalat gerçekleştirilmiştir.

Diğer bir örnekte ise, “Mescit abdest alma bölümünde ki alüminyum kapılar mahalde ki bütünlüğü sağlaması için ahşap kapıyla değiştirilmiştir.” gerekçesi ile, mescit abdest alma bölüm kapıları alüminyumdan ahşaba çevrilmiştir.

Tablo 9: Ahşap Kapı İmalatı

Poz No	İmalatın Cinsi	Birim	Miktar	Yeni Birim Fiyat (TL)	Azalan Tutar (TL)	Artan Tutar (TL)
--------	----------------	-------	--------	-----------------------	-------------------	------------------

15.460.1010	Elektrostatik toz boyalı ısı yalıtımlı alüminyum doğrama imalatı yapılması ve yerine konulması	Kg	154,3392	126,01	19.447,85	-
15.470.1211	Pvc ve alüminyum doğramaya profil ile 4+4 mm kalınlıkta 12 mm ara boşluklu ilk camı ısı kontrol kaplamalı çift camlı pencere ünitesi takılması	m ²	11,7500	562,80	6.612,84	-
15.510.1101	Ahşaptan masif tablalı iç kapı kanadı yapılması ve yerine konulması	m ²	5,67	471,89	-	2.675,62
15.465.1004	Gömme silindirli iç ve dış kapı kilidinin yerine takılması (geniş ve dar tip)	adet	3,00	104,50	-	313,50
15.465.1008	Kapı kolu ve aynalarının yerine takılması (kromajlı)	adet	3,00	40,70	-	122,10
15.465.1009	Lastik başlı tamponun yerine takılması	adet	3,00	7,04	-	21,12
15.465.1010	Menteşenin yerine takılması	adet	8,00	6,82	-	54,56
KTB.30.1008	Ahşap imalatın üzerine her renk lake boya ile kaplama yapılması	m ²	5,40	450,67	-	2.433,64
15.510.1001	Ahşaptan masif tablalı iç kapı kasa ve pervazı yapılması yerine konulması	m ²	38,74	512,63	-	19.857,10
KTB.30.1008	Ahşap imalatın üzerine her renk lake boya ile kaplama yapılması	m ²	38,74	450,67	-	17.457,32
TOPLAM					26.060,69	42.934,96

Bu tabloya göre, sadece mahaldeki bütünlük sağlansın diye 26.060,69 TL imalattan vazgeçilmiş, yerine daha yüksek maliyeti olan 42.934,96 TL imalat yapılmıştır.

Kamu idaresi cevabında, bulguda tespit edilen hususlara dikkat edileceği ifade edilmiştir.

Yukarıdaki mevzuat hükümleri ve açıklamalar doğrultusunda, yapılacak iş artışlarının zorunluluk arz etmesi, bu durumun objektif esaslar çerçevesinde değerlendirilmesi, iş artışı kapsamında gerçekleştirilecek imalatların teknik olarak asıl işten ayrılmaması, işin fen ve sanat kuralları çerçevesinde tamamlanabilmesi için yapılması zorunlu imalatlar olması ve keyfi uygulamalardan kaçınılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 10: Yapım İşlerinin 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 21'inci Maddesinin (f) Bendi Kapsamında Gerçekleştirilmesi

Kamu idaresince bazı yapım işlerinin 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 21'inci maddesinin (f) bendi kapsamında gerçekleştirildiği görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Temel ilkeler" başlıklı 5'inci maddesinde; bu Kanun'a göre yapılacak ihalelerde açık ihale usulü ile belli istekliler arasında ihale usulünün temel usuller olduğu, diğer ihale usullerinin ise Kanun'da belirtilen özel hallerde kullanılabileceği belirtilmiştir.

Aynı Kanun'un "Pazarlık usulü" başlıklı 21'inci maddesinde;

"Aşağıda belirtilen hallerde pazarlık usulü ile ihale yapılabilir:

a) Açık ihale usulü veya belli istekliler arasında ihale usulü ile yapılan ihale sonucunda teklif çıkmaması.

b) Doğal afetler, salgın hastalıklar, can veya mal kaybı tehlikesi gibi ani ve beklenmeyen veya yapım tekniği açısından özellik arz eden veya yapı veya can ve mal güvenliğinin sağlanması açısından ivedilikle yapılması gerekliliği idarece belirlenen hallerde veyahut idare tarafından önceden öngörülemeyen olayların ortaya çıkması üzerine ihalenin ivedi olarak yapılmasının zorunlu olması.

c) Savunma ve güvenlikle ilgili özel durumların ortaya çıkması üzerine ihalenin ivedi olarak yapılmasının zorunlu olması.

d) İhalenin, araştırma ve geliştirme sürecine ihtiyaç gösteren ve seri üretime konu olmayan nitelikte olması.

e) İhale konusu mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin özgün nitelikte ve karmaşık olması nedeniyle teknik ve malî özelliklerinin gerekli olan netlikte belirlenememesi.

f) İdarelerin yaklaşık maliyeti ellimilyar Türk Lirasına (Birmilyondörtüyüzotuzdokuzbinbeşyüzkırkç Türk Lirasına) kadar olan mamul mal, malzeme veya hizmet alımları.

(b), (c) ve (f) bentlerinde belirtilen hallerde ilan yapılması zorunlu değildir. İlan yapılmayan hallerde en az üç istekli davet edilerek, yeterlik belgelerini ve fiyat tekliflerini birlikte vermeleri istenir...” hükmü yer almaktadır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; açık ihale usulü ile belli istekliler arasında ihale usulünün temel ihale usulleri olduğu, pazarlık usulünün istisnai bir ihale usulü olduğu ve sadece Kanun’da belirtilen özel hallerde kullanılabileceği ve 4734 sayılı Kanun’un 21’inci maddesinin (f) bendinin ise sadece yaklaşık maliyeti belli bir tutara kadar olan mamul mal ve hizmet alımları için kullanılabileceği anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede, Belediye tarafından mezar kazısı ve bina yıkım işlerinin özellik arz ettiği gerekçesiyle 4734 sayılı Kanun’un 21’inci maddesinin (f) bendi kapsamında gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Ancak söz konusu pazarlık usulü belli bir tutara kadar olan mamul mal ve hizmetler için kullanılabilecek olup, yapım işlerinin bahse konu bent kapsamında gerçekleştirilmesi mevzuata aykırılık teşkil etmektedir.

Kamu idaresi tarafından bulguya iştirak edilmiş ve ilgili mevzuat hükümlerine uyulacağı belirtilmiştir.

Bu itibarla; yapım işlerinin temel ihale usulleri olan açık ihale usulü ve belli istekliler arasında ihale usulü ile gerçekleştirilmesi gerektiği, özellik arz ettiği gerekçesiyle pazarlık usulünün (f) bendi kapsamında gerçekleştirilmesinin mevzuata uygun olmadığı değerlendirilmektedir.

BULGU 11: Otobüs, Servis ve Taksi Plakalarının Süresiz Olarak Verilmesi

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde Otobüs (H), Servis (S), Taksi (T) ve Kırsal Taşıma (K) Plakalarının İl Trafik Komisyonu Kararları ile süre belirtilmeden verildiği, söz konusu uygulamanın hatalı olduğu ve bu hatanın sonlandırılması için Kurum tarafından herhangi bir önlem alınmadığı, ilgililerin iptal işlemine uyumunu da sağlayacak geçiş sürecine ilişkin bir planlamanın yapılmadığı görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun 7’nci maddesinin birinci fıkrasının (p) bendinde büyükşehir içindeki toplu taşıma hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek, işlettirmek; büyükşehir sınırları içindeki kara ve denizde taksi ve servis araçları dâhil toplu taşıma araçlarına ruhsat vermek büyükşehir belediyelerinin görev, yetki ve sorumlulukları arasında sayılmıştır.

Aynı Kanun'un 10'uncu maddesinde 5393 sayılı Belediye Kanunu uyarınca tanınan imtiyazların ilgisine göre büyükşehir belediyelerini de kapsayacağı belirtilmiştir. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediyenin yetkileri ve imtiyazları" başlıklı 15'inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde, 5216 sayılı Kanun'da belirtilen hükme paralel bir hükme yer verilmiş, aynı maddenin beşinci fıkrasında; belediyelerin bu hizmetleri Danıştay'ın görüşü ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının kararıyla süresi kırk dokuz yılı geçmemek üzere imtiyaz yoluyla devredebileceği, toplu taşıma hizmetlerini imtiyaz veya tekel oluşturmayacak şekilde ruhsat vermek suretiyle yerine getirebileceği, toplu taşıma hatlarını kiraya verebileceği veya hizmet satın alma yoluyla yerine getirebileceği ifade edilmiştir.

Yukarıda detaylı bir şekilde yer verilen mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere toplu taşıma hizmeti, büyükşehir belediyeleri için hem bir görev hem de bir imtiyaz hakkıdır. Söz konusu vazife hizmet satın alınması yoluyla yerine getirilebileceği gibi, ruhsat verme, kiralama veya imtiyaz verilmesi suretiyle üçüncü kişilere de gördürülebilir. Şayet söz konusu hakkın kullanımı üçüncü kişilere bırakılacaksa bu tahsis işleminin yetkilendirme süresi belirlenmeli, rekabete uygun bir şekilde ihale yoluyla yetkilendirme işlemi gerçekleştirilmelidir. Kanun koyucu tarafından belediyeye tanınmış bu hakkın süresiz ruhsat verilmesi tarzında bir başka kişi veya kuruma devredilmesi ise mümkün değildir. Böyle bir uygulama Kanun'da açıkça belediyelere tanınmış bir imtiyaz hakkının sınırsız ve süresiz olarak devri anlamını taşıyacaktır ki bu da hukuken mümkün değildir. Yapılan işlem karşılığında her sene ruhsat harcı alınması da verilen hak karşılığında bir bedel alındığı anlamına gelmez. Zira ruhsat harcı, ruhsat verme işleminde kamu tarafından kişilere sunulan hizmetin karşılığıdır, verilen toplu taşıma hakkının bedeli değildir. Nitekim Danıştay 13. Dairesinin E:2015/985, K:2015/3164 numaralı Kararı'nda yukarıda yer verilen hükümlere paralel şekilde imtiyaz devri ve kiralama yolunun seçilmesi durumunda uyulması gereken şartlar belirtilmiş; toplu taşıma hizmetlerinin ruhsat vermek suretiyle yerine getirilmesi durumunda ruhsat verilecek sürenin açık bir şekilde ortaya konularak söz konusu ihalenin Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre yapılması gerektiği, ruhsatın süresiz bir şekilde verilemeyeceği ifade edilmiştir.

Yapılan incelemelerde, muhtelif tarihlerde İl Trafik Komisyonu Kararları ile 2287 adet T (Taksi), 671 adet H (Otobüs), 3426 adet S (Servis) ve 59 adet K (Kırsal Taşıma) plaka tanımlanmış ve üçüncü kişilere verilen söz konusu plakaların süresiz bir şekilde kullanılması sağlanmıştır.

Her ne kadar Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği'nin 29'uncu maddesinde; "*Büyükşehir belediyeleri dâhilinde daha önce il trafik komisyonları veya valiliklerce alınan karar veya izinlerle elde edilmiş haklar saklıdır*" denilmekte ise de kazanılmış hakkın varlığından söz edebilmek için, bu hakkın yürürlükteki hukuk kurallarına uygun olarak tesis edilen bir işlemle elde edilmiş olması gerektiği açıktır. Nitekim Eskişehir 1. İdare Mahkemesinin 28.11.2013 tarih ve E:2013/86, K:2013/1019 sayılı Kararı'nda davacı kooperatifin İl Trafik Komisyonu kararları ile kazanılmış haklarının bulunduğuna yönelik iddiası, toplu taşıma hatlarını işletme ve işletirme imtiyazına sahip olan belediyelere imtiyaz hakkı bedeli veya kira ücreti ödemediği, il trafik komisyonlarının verdiği kararların kazanılmış hak oluşturamayacağı gerekçesiyle reddedilmiştir. Söz konusu Karar Danıştay 13. Dairesinin E:2014/1735, K:2014/2859 Kararı ile onanarak kesinleşmiştir. Söz konusu hususa benzer başka birçok Danıştay kararı da bulunmaktadır.

4/5/2021 tarih ve 31474 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Anayasa Mahkemesinin 07/04/2021 tarihli ve 2018/20720 Başvuru Numaralı Kararı"nda, yapılan tahsis işlemlerinin iptali şeklindeki müdahalenin davacılar açısından öngörülebilir olmadığı, dolayısıyla ekonomik bir değer olan bu hatların iptalinin "mülkiyet hakkının" ihlali anlamına geldiği ifade edilmiştir. Anılan mahkeme kararında özetle;

Öncelikle idare tarafından ilk tahsis işlemi yapıldığı tarihten iptal işlemi yapılincaya kadar olan dönemde herhangi bir müdahalede bulunmadığı gibi işgaliye harcı ve benzeri ücretler karşılığında davacılar yer gösterildiği ve faaliyetleri kolaylaştıracak çeşitli imkânlar tanındığı, bu tutumunun davacılar uzun zamandır süregelen faaliyetlerini sürdürecekleri yönünde haklı bir beklenti oluşturduğu, dolayısıyla yapılan tahsis işleminin iptali şeklindeki müdahalenin davacılar açısından öngörülebilir olmadığı, dolayısıyla ekonomik bir değer olan bu hatların iptalinin "mülkiyet hakkının" ihlali anlamına geldiği,

Mülkiyet hakkına yönelik müdahalenin Anayasa'ya uygun olabilmesi için müdahalenin kanuna uygun olması, kamu yararı amacı taşıması ve ölçülülük ilkesi gözetilerek yapılması gerektiği, somut olayda idarece yapılan işlemin "kanunilik ilkesini" karşıladığını ve "kamu yararı amacını" sağlamaya yönelik olduğu,

Ölçülülük ilkesinin; elverişlilik, gereklilik ve orantılılık alt ilkelerden oluştuğunu, somut olayda bu ilkelerden elverişlilik ve gereklilik ilkelerinin sağlandığı,

Ancak idarenin iyi yönetim ilkesine uygun hareket etmeyerek uzun yıllardan beri yolcu taşımacılığı faaliyetini elinde bulunduran başvuruçuların alınan karar öncesinde bilgilendirilmediğinden oluşacak yeni duruma kendilerini hazırlayabilmeleri yönünde imkân sahibi olmadıkları, herhangi bir uyarı yapılmadan ve geçiş süresi de öngörülmeden bir anda alınan karar ile başvuruçuların toplu taşıma faaliyetinin sona erdirildiği, başvuruçuların bu kararın alınma sürecinde herhangi bir etkisinin de olmadığı, başvuruçuların etki etmesinin mümkün olmadığı ve tek taraflı olarak alınan bir kararla ekonomik bir değer teşkil eden imtiyazın idarece belirlenen bir zamanda iptal edildiği, bu hususun imtiyaz sahibi olan başvuruçular yönünden öngörülemeyen bir durum olduğu, öte yandan imtiyazı iptal eden idarenin, başvuruçuların bu nedenle karşılaştıkları muhtemel zararlarının tazmini amacıyla herhangi bir tedbir almadığı gibi hak sahiplerine faaliyetlerini sürdürebilecekleri başka bir alanda göstermediği, bütün bu hususlar bir araya geldiğinde imtiyaz sahiplerine iptal sonrasında oluşacak yeni duruma uyum göstermeleri için süre ve imkân tanınmadan, iptalin olası sonuçları hakkında herhangi bir önlem almadan ve daha da önemlisi iptalden önce buna ilişkin objektif koşullar belirlenmeden imtiyazın sona erdirilmesi bütün külfetin başvuruçulara yüklenmesi sonucunu doğurduğuna karar verilmek suretiyle orantılılık ilkesine aykırı hareket edildiği,

Sonuç olarak derece mahkemelerinin kamu makamlarının imtiyazın iptaliyle ilgili takdir yetkisinin önceden belirlenmiş ve öngörülebilir bir koşul veya ölçüt dikkate alınmadan kullanılabileceği yönündeki yorumları, mülkiyet hakkı kapsamında korunması gereken bir menfaati bulunduğu kabul edilen başvuruçulara öngörülemeyen bir şekilde şahsi olarak aşırı ve orantısız bir külfet yüklediği, bu sebeple başvuruçuların mülkiyet hakkı ile kamu yararı arasında olması gereken adil dengenin başvuruçular aleyhine bozulduğu, sonucuna varılmıştır.

Yukarıda belirtilen Anayasa Mahkemesi Kararı çerçevesinde, ihalesiz ve süresiz olarak verilen yolcu taşıma imtiyazının iptal edilerek söz konusu işin ihale ile verilmesi gerektiği konusunda herhangi bir tereddüt bulunmamakla birlikte idarenin iyi yönetim ilkelerine uygun olarak hat sahiplerini karar almadan önce objektif koşullar konusunda bilgilendirerek yeni oluşacak duruma kendilerini hazırlayabilecekleri imkan sunması, gerekirse makul olarak değerlendirilebilecek bir süre öngörülerek bir geçiş dönemi sağlanması, böylelikle yapılacak hukuki müdahale sonrasında bütün külfetin hat sahiplerinin üzerine kalmamasına azami gayret gösterilmesi gerekmektedir.

Mevcut durumun temel sebebi, kamu otoritelerinin uzun süre devam eden hareketsizliğinin kişilerde uygulamanın uygun olduğu ve daha da devam edeceği yönünde haklı

bir beklentinin oluşmasıdır. Ancak şehir içi yolcu taşımacılığını düzenleme yetkisi olan ve hizmet sınırları içerisinde bulunan halkına karşı görevlerini yerine getirebilmek için ekonomik bir güce ihtiyaç duyan belediyeden herhangi bir bedel ödenmeden hareketsiz kalmasının beklenemeyeceği tartışmasızdır. Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde, il trafik komisyonu kararları ile otobüs, servis, taksi ve kırsal taşıma plakalarının süresiz olarak verilmesinin, 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'na aykırı olduğu, ayrıca süresiz olarak verilen toplu taşıma hakkının plaka sahipleri açısından kazanılmış bir hak olarak değerlendirilemeyeceği açıktır.

İdare cevaben; süresiz verildiği belirtilen ticari plakaların mevzuat değişikliği öncesinde İl Trafik Komisyonu Kararlarına istinaden ilgililere tahsis edildiğini, mevzuat değişikliği ile söz konusu komisyonun yetkisinin kaldırılmasından sonra ticari plakaların ihale yapılmak suretiyle süre konularak tahsis edildiğini ve toplu taşıma hizmetlerine ilişkin olarak plaka işlemlerinin ihale yoluyla süre konularak gerçekleştirilmesine dikkat edileceğini belirtmiştir. Ancak, idare tarafından süresiz tahsis edilen ticari plakalara ilişkin herhangi bir çalışmanın yapılmadığı görülmektedir.

Sonuç olarak, Kurum tarafından yukarıda bahsedilen Anayasa Mahkemesi Kararı da göz önünde bulundurularak geçiş süreci ve geçiş önlemleri belirlenmeli, orantılı bir şekilde düzenleme yapılarak belediyeye ait bir imtiyaz hakkının bazı kişilerde süresiz olarak kalmasının devam etmesine müsaade edilmemesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 12: Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesine İlişkin Dönüşüm Gelirlerinin Mevzuatta Yer Alan Oranlarda Ayrılmaması

2017-2023 yılları arasında ayrılması gereken toplam dönüşüm gelirleri payı tutarı (yıllık yatırım bütçesinin %5'i + imar harçlarının %50'si) ile ayrılan toplam dönüşüm gelirleri payı tutarının örtüşmediği görülmüştür.

6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun'un amacı; afet riski altındaki alanlar ile bu alanlar dışındaki riskli yapıların bulunduğu arsa ve arazilerde, fen ve sanat norm ve standartlarına uygun, sağlıklı ve güvenli yaşama çevrelerini teşkil etmek üzere iyileştirme, tasfiye ve yenilemelere dair usul ve esasları belirlemektir.

Aynı Kanun'un "Dönüşüm Gelirleri" başlıklı 7'nci maddenin sekizinci fıkrasında ise, "Bu Kanun kapsamında uygulamada bulunacak olan belediyeler, yatırıma ilişkin yıllık

bütçelerinin yüzde beşi ile 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 80 inci maddesi uyarınca tahsil edilen harç gelirlerinin yüzde ellisini, bu Kanunda öngörülen uygulamalara ayırmak zorundadır.” denilmektedir.

Buna göre, Belediyenin yıllık yatırım bütçesinden %5 oranında, imarla ilgili harçlardan (parselasyon harcı, ifraz ve tevhit harcı, plan ve proje tasdik harcı, zemin açma izni ve toprak hafriyatı harcı, yapı kullanma izin harcı) ise %50 oranında pay ayırması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, dönüşüm gelirlerine ilişkin olarak yatırım bütçesinden ve imar harçlarından ayrılan bir payın olmadığı görülmüştür. Ancak, kentsel dönüşüm gereği olan kamulaştırma giderleri dikkate alındığında, yatırımlara ilişkin yıllar itibariyle belirli tutarlar kayıt altına alınmıştır. Bu miktarlar temel alınarak, aşağıdaki tablo oluşturulmuştur:

Tablo 10: Dönüşüm Gelirleri

Proje Adı	Yıl	Yatırım Bütçesi (TL)	Yatırım Bütçesinin %5'i (TL) (a)	İmar Harçlarının %50'si (TL) (b)	Ayrılması Gereken Ödenek (TL) (a+b)	Kamulaştırma giderleri (TL)
Aydınlı Mahallesi Kentsel Dönüşüm Projesi	2017	652.983.250	32.649.162,5	2.156.163,58	354.585.632,58	6.227.162,42
	2018	600.915.000	30.045.750,0			25.027.459,89
	2019	553.159.000	27.657.950,0			21.586.075,75
	2020	370.158.000	18.507.900,0			16.930.812,82
	2021	638.666.000	31.933.300,0			15.557.642,39
	2022	1.413.411.900	70.670.595,0			65.376.234,20
	2023	2.819.296.250	140.964.812,5			44.529.539,20
TOPLAM					354.585.632,58	195.234.926,67

Bu tabloya göre, ayrılması gereken dönüşüm gelirleri toplam tutarı 354.585.632,58 TL olmalıyken, yatırım bütçesinden ayrılacak pay olarak ele alınan kentsel dönüşüm amaçlı kamulaştırma giderinin 195.234.926,67 TL olduğu, imar harçlarından hiç pay ayrılmadığı, aradaki farkın ise 159.350.705,91 TL olduğu anlaşılmaktadır.

Kamu idaresi tarafından bulguya iştirak edilmiş ve ilgili mevzuat hükümlerine uyulacağı belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ve açıklamalar doğrultusunda, idarenin her yıl yatırım bütçesinin %5'i ile imar harçları toplamının %50'sini dönüşüm gelirleri adı altında ayırması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 13: Arsa Satışlarında İhale Üzerinde Kalan İsteklilerin Sözleşmeye Davet Yazısını Tebellüğ Etmekten Kaçınmaları Nedeniyle İdarenin Gelir Kaybına Uğraması

İdare tarafından 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na göre yapılan arsa satışlarında, ihale üzerinde kalan bazı isteklilerin sözleşmeye davet yazısını tebellüğ etmekten kaçındığı ve sözleşme sürecinin buna bağlı olarak geciktiği ve dolayısıyla arsa bedelinin enflasyonist ortamda Belediye bütçesine rayiç değerinden girmesine engel olduğu görülmüştür.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun "Kesinleşen ihale kararının bildirilmesi" başlıklı 32'nci maddesinde, *“İta amirince onaylanan ihale kararları, onaylandığı günden itibaren en geç 5 işgünü içinde, üzerine ihale yapılabilecek veya vekiline, imzası alınmak suretiyle bildirilir veya iadeli taahhütlü mektupla tebligat adresine postalanır. (İptal ikinci cümle: Anayasa Mahkemesi'nin 18/6/2013 tarihli ve E.: 2013/71, K.: 2013/77 sayılı Kararı ile.)”* denilirken,

"Sözleşme yapılmasında müteahhit veya müşterinin görev ve sorumluluğu" başlıklı 57'nci maddesinde, *“Sözleşme yapılması gerekli olan hallerde müteahhit veya müşteri 31'inci maddeye göre onaylanan ihale kararının veya Maliye Bakanlığının vizesi gereken hallerde bu vizenin yapıldığının bildirilmesini izleyen günden itibaren 15 gün içinde geçici teminatı kesin teminata çevirerek noterlikçe tescil edilmiş sözleşmeyi, idareye vermek zorundadır.*

...

Bu zorunluluklara uyulmadığı takdirde, protesto çekmeye ve hüküm almaya gerek kalmaksızın ihale bozulur ve varsa geçici teminat gelir kaydedilir.” denilmektedir.

İlgili mevzuatta, idarenin sözleşmeye davet yazısını ne zaman tebliğ edeceği, isteklinin tebellüğünden itibaren ne kadar sürede sözleşme imzalanacağı açıktır fakat tebellüğ tarihinin ne olacağına dair bir hüküm bulunmamaktadır. Bu hal nedeniyle istekliler tebellüğ sürelerini uzatarak satış bedelini azami sürede yatırma yoluna gidebilmektedirler.

Yapılan incelemede, aşağıdaki tabloda ayrıntısı gösterilen arsa satışlarında, ihale üzerinde kalan isteklilerin gerek sözleşmeye daveti tebellüğ etmekten, gerekse süresinde sözleşme yapmaktan kaçınması nedeniyle satış bedelinin zaman içinde değer kaybına uğramasına yol açtıkları anlaşılmıştır.

Tablo 11: Arsa Satışları

Sıra	İhale Bedeli	İhale Tarihi	Karar Onay	Tebliğ	Sözleşme	Tebliğ			Fark (gün)	PV	i	n	FV=PV*(1+i) ⁿ	Fark (tutar)
						5 (gün)	5 (gün)	15 (gün)						
1	36.000.000,00	20.09.2023	27.09.2023			3.10.2023	9.10.2023	24.10.2023		36.000.000,00				
2	170.238.157,95	21.06.2023	21.06.2023	7.07.2023	21.07.2023	27.06.2023	3.07.2023	18.07.2023	3	170.238.157,95	17,5%	0,008219	170.463.956,82	225.798,87
3	116.900.000,00	4.10.2023	6.10.2023	25.10.2023	6.11.2023	12.10.2023	18.10.2023	2.11.2023	4	116.900.000,00	35%	0,010959	117.285.095,67	385.095,67
4	116.585.000,00	27.09.2023	27.09.2023	2.01.2024	17.01.2024	3.10.2023	9.10.2023	24.10.2023	85	116.585.000,00	35%	0,232877	125.024.284,14	8.439.284,14
5	101.500.000,00	23.08.2023	28.08.2023	10.12.2023	20.12.2023	4.09.2023	8.09.2023	23.09.2023	88	101.500.000,00	30%	0,241096	108.127.787,41	6.627.787,41
6	93.000.000,00	21.06.2023	21.06.2023	13.07.2023	25.07.2023	27.06.2023	3.07.2023	18.07.2023	7	93.000.000,00	17,5%	0,019178	93.288.076,04	288.076,04
7	72.560.000,00	26.04.2023	27.04.2023	16.05.2023	30.05.2023	3.05.2023	9.05.2023	24.05.2023	6	72.560.000,00	35%	0,016438	72.918.839,28	358.839,28
8	50.950.000,00	20.09.2023	27.09.2023	18.10.2023	1.11.2023	3.10.2023	9.10.2023	24.10.2023	8	50.950.000,00	35%	0,021918	51.286.235,10	336.235,10
9	39.899.917,20	16.08.2023	28.08.2023	1.12.2023	11.12.2023	4.09.2023	8.09.2023	23.09.2023	79	39.899.917,20	30%	0,216438	42.231.227,64	2.331.310,44
10	29.646.546,03	21.06.2023	21.06.2023	7.07.2023	21.07.2023	27.06.2023	3.07.2023	18.07.2023	3	29.646.546,03	17,5%	0,008219	29.685.868,33	39.322,30
11	26.050.000,00	10.05.2023	11.05.2023	16.06.2023	23.06.2023	17.05.2023	23.05.2023	7.06.2023	16	26.050.000,00	8,5%	0,043836	26.143.324,41	93.324,41
12	22.650.000,00	12.04.2023	25.04.2023	23.06.2023	7.07.2023	1.05.2023	5.05.2023	20.05.2023	48	22.650.000,00	8,5%	0,131507	22.894.304,76	244.304,76
TOPLAM													19.369.379,31	

Tebliğ (5 iş günü) : İhale karar onay tarihinden itibaren idarenin tebliği gönderime hazırlama süresi

Tebliğ Ulaşma (5 iş günü) : PTT'nin tebliği muhatabına iletme süresi

Sözleşme İmzalama (15 gün): Tebliğden itibaren sözleşme yapılması için verilen süre

Söz konusu tabloya göre, arsa satışı ile ilgili ihale karar tarihinden itibaren 5 iş günü içerisinde idare sözleşmeye davet yazısını tebliğ etmeli, isteklinin tebellüğ tarihini izleyen günden itibaren de 15 gün içerisinde sözleşme imzalanmalıdır. Örneğin 5 sıra nolu arsa satışı verileri ele alırsa;

Arsa satış bedeli: 101.500.000 TL

İhale karar onay tarihi: 28.08.2023

İhale karar onay tarihinden itibaren (5 iş günü): 04.09.2023 (Hafta sonu ve 30 Ağustos düşüldü)

Muhataba tebliğin ulaşma süresi (5 iş günü): 08.09.2023

Sözleşme imzalama süresi (15 gün): 23.09.2023

İsteklinin tebellüğ tarihi: 10.12.2023

Sözleşme tarihi: 20.12.2023

Bu satış işleminde sözleşmenin imzalanması süreci normal akışında 23.09.2023 tarihinde bitmesi gerekirken, isteklinin tebellüğden kaçınması nedeniyle 88 gün sarkmış görünmektedir.

Paranın değeri, zaman kavramından bağımsız değildir. Bugün elde edilecek 101.500.000 TL'nin 3 ay sonraki değeri yine 101.500.000 TL olmayacaktır. Yani bu fiyata satılan bir varlık 3 ay sonra aynı fiyatta olmayacaktır.

O nedenle paranın net bugünkü değerini ya da gelecekteki değerini hesaplayarak gelir kaybını ortaya koymak gerekir. 5 sıra nolu arsa satışı örneğinden devam edilirse,

$FV = PV \times (1+i)^n$ formülü ile bu hesap yapılmaktadır.

PV: Bugünkü değer

FV: Gelecek değer

i: Piyasa faiz oranı

n: Periyot sayısı

Bu formüle göre 101.500.000 TL nin 88 gün sonraki değeri ;

PV: 101.500.000

i: %30 (Sözleşmenin imzalanması gereken tarihteki Merkez Bankası gösterge faizi)

n: $88/365 = 0,2411$

$FV = 101.500.000 \times (1+\%30)^{0,2411} = 108.127.787,41$ TL olacaktır.

Bu hesaplama göre, 101.500.000 TL'nin 88 gün sonraki asıl değeri 108.127.787,41 TL olacak ve istekli tebellüğden imtina ettiği için idare 6.627.787,41 TL gelir kaybına uğrayacaktır. İstekli ise haksız kazanç elde etmiş olacaktır.

Bu durum, 2023 yılında ihalesi yapılan ancak gecikmeli şekilde imzalanmış arsa satış sözleşmelerinin hepsine tek tek uygulanırsa, İdarenin toplamda 19.369.379,31 TL kayba uğradığı ortaya çıkmaktadır. Yani idare parayı tahsil sürecinde geciktiği her geçen gün gelir kaybına uğramaktadır.

Aslında kanun koyucu bu durumun önüne geçmek için 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 32'nci maddesinin birinci fıkrasına "*Mektubun postaya verilmesini takip eden yedinci gün, kararın istekliye tebliğ tarihi sayılır.*" hükmünü koymuş olmasına rağmen Anayasa

Mahkemesi 2013 yılında bunu iptal etmiştir. Ancak Kanun koyucu bunun yerine yeni bir düzenleme getirmediği için mevzuatta bu yönde bir boşluk oluşmuştur.

Bu boşluğu doldurmak adına, 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun "Elektronik tebligat" başlıklı 7/a maddesi önemli bir alternatif sunmaktadır. Bu maddeye göre, isteyen gerçek ve tüzel kişilere elektronik tebligat adresi verilebileceği belirtilmiş ve bu durumda ilgili kişilere tebligatın elektronik yolla yapılmasının zorunlu olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca elektronik yolla yapılan tebligat, muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılacaktır.

Kamu idaresi tarafından bulguya iştirak edilmiş ve ilgili mevzuat hükümlerine göre hareket edileceği belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ve açıklamalar doğrultusunda, ihale şartnamelerinde isteklilerden elektronik tebligat adresi istenmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

BULGU 14: Belediye Meclisi Tarafından Belediyenin Yetki ve Sorumluluk Alanlarının Bütünüyle Belirlenmemesi

Belediye Meclisi tarafından, belediyenin yetki ve sorumluluk alanlarının bütünüyle belirlenmediği görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "Belediyeler arası hizmet ilişkileri ve koordinasyon" başlıklı 27'nci maddesinde, büyükşehir kapsamındaki belediyeler arasında hizmetlerin yerine getirilmesi bakımından uyum ve koordinasyonun, büyükşehir belediyesi tarafından sağlanacağı, büyükşehir belediyelerinde meydan, bulvar, cadde, yol, sokak, park gibi alanların büyükşehir belediyesi ile büyükşehir kapsamındaki diğer belediyeler arasında dağılımına ilişkin esasların büyükşehir belediye meclisi tarafından belirleneceği, büyükşehir belediyesi mücavir alanlarının ilçe belediyeleri arasındaki bölüşümünün büyükşehir belediye meclisince yapılacağı belirtilmiştir.

Buna göre, büyükşehir kapsamındaki belediyeler arasında hizmetlerin yerine getirilmesi bakımından uyum ve koordinasyonun sağlanabilmesi için büyükşehir belediye meclisleri tarafından meydan, bulvar, cadde, yol, sokak, park gibi alanlarda ilgili belediyeler arasında dağılımının yapılması ve sorumluluk alanlarının belirlenmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede; örneğin, Şahinbey Belediyesi mücavir alanları içerisinde bazı cadde, sokak ve meydanlara ilişkin Büyükşehir Belediyesi Meclisince alınan münferit meclis kararlarıyla yetki paylaşımının bulunduğu ancak yeni yapılan cadde ve bulvarlarda herhangi bir yetki paylaşımının olmadığı, yetki paylaşımı bulunmayan alanlarda gerekli hizmetlerin büyükşehir belediyesi yerine ilçe belediyesince yapıldığı anlaşılmıştır.

Yetki paylaşımına ilişkin gerekli meclis kararlarının alınmaması durumunda, belediyeler arasında işyerlerinden alınan ilan ve reklam vergisi, çevre temizlik vergisi gibi gelir kalemlerinde ihtilaf çıkması, işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının kontrollerinin sağlanamaması gibi durumlar ortaya çıkabilecektir. Belediyeler arası koordinasyonun sağlanması durumunda ise, kamu kaynakları etkili ve ekonomik kullanılacaktır.

İdare cevaben, 1989 yılında alınan kararlar ve bunlara ek protokollere istinaden günümüzde yetki ve sorumluluk alanlarının belirlendiğini, 6360 sayılı Kanun ile Büyükşehirin tüm il sınırını kapsaması dolayısıyla da güncelleme çalışmalarının devam ettiğini ifade etmiştir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ve açıklamalar doğrultusunda, Belediye Meclisi tarafından büyükşehir kapsamındaki belediyeler arasında hizmetlerin yerine getirilmesi bakımından, uyum ve koordinasyonun sağlanması ve hizmet sunumundaki karışıklığın en aza indirgenmesi için, Büyükşehir Belediyesinin sorumluluk alanında kalması gereken alanların niteliğinin ve ölçütlerinin kesin bir şekilde belirlenmesi ve bu alanlardaki yetki, görev ve sorumlulukların mahalli birimler arasında dağıtımının net bir şekilde yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 15: Büyükşehir Belediyesinin Yetki Alanı Dışındaki Mahallerde Yapı Ruhsatı Vermesi

Büyükşehir Belediyesince, merkez ilçelerin yetki alanında bulunan mahallerde yapı ruhsatı düzenlendiği görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları" başlıklı 7'nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde, büyükşehir belediyesine verilmiş görev ve hizmetlerin gerektirdiği projelere ilişkin yapı ruhsatlarının ve 775 sayılı Gecekondu Kanunu kapsamındaki yapılacak hizmetlerdeki yapı ruhsatlarının büyükşehir belediyesince düzenlenebileceği ifade edilmiştir.

Bunun yanı sıra, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Kentsel dönüşüm ve gelişim alanı" başlıklı 73'üncü maddesinde; büyükşehir belediyeleri tarafından yapılacak kentsel dönüşüm ve gelişim projelerine ilişkin her ölçekteki imar planı, parselasyon planı, bina inşaat ruhsatı, yapı kullanma izni ve benzeri tüm imar işlemleri ve 3194 sayılı İmar Kanunu'nda belediyelere verilen yetkileri kullanmaya büyükşehir belediyelerinin yetkili olduğu hüküm altına alınmıştır.

Yapılan incelemede, örneğin Şahinbey ilçesinin Beştepe, Küçük Kızıllıhisar ve Serince mahallelerinde büyükşehir belediyesi tarafından da yapı ruhsatı düzenlendiği anlaşılmıştır. Büyükşehir Belediyesinin bu alanlarda ruhsat verebilmesi için,

- Kentsel dönüşüm ve gelişme alanı ilanı,
- Gecekondu önleme bölgesi ilanı,
- Büyükşehir Belediyesine verilmiş görev ve hizmetlerin gerektirdiği projelere ilişkin yapılar olması gerekmektedir.

Ancak, Büyükşehir Belediyesi'nin bu alanlarda yukarıdaki koşulların dışında yapı ruhsatı verdiği gözlemlenmiştir. Bu durum, mevzuatta açıkça belirtilen yetki paylaşımı ve sorumluluklara aykırılık teşkil etmektedir.

İdare cevaben 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun 7'inci maddesinin birinci fıkrasının e bendine atıfta bulunan 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 69 ve 73'üncü maddelerini dayanak göstererek yapım ve ruhsat işlemleri için Büyükşehir Belediye Meclisinde karar alındığını ifade etmiştir.

Büyükşehir Belediyelerinin yapı ruhsatı verebilmesi için yukarıda sayılan üç başlıktan biri söz konusu olmalıdır. Eğer ki bunlardan biri varsa, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 69 ve 73'üncü maddeleri Büyükşehir Belediyesi için uygulama alanı bulacaktır. 69'uncu madde arsa ve konut üretimi gibi genel bir durumdan bahsederken, 73'üncü madde bizzat kentsel dönüşüm ve gelişme alanı ilanından söz etmektedir. Ancak ortada ne bir kentsel dönüşüm ve gelişim alanı ilanı, ne bir gecekondu önleme bölgesi ilanı, ne de bunlara ilişkin kanunlarla Büyükşehir Belediyesine verilen görev ve hizmetlerin gerektirdiği bir proje bulunmaktadır. Yani bu maddeler dayanak gösterilerek konut yapım ve ruhsatlandırma işlemleri yapılamayacaktır. Dolayısıyla Meclisin bu yönde bir karar almış olması da kanuni dayanaktan yoksundur.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ve açıklamalar doğrultusunda, Büyükşehir Belediyesinin yetki alanı dışında kalan mahallerde yapı ruhsatı vermesi mevzuata uygun

olmayıp, ilgili ilçe belediyelerin görevlerini icra etmesini sekteye uğratabilmektedir. Bu nedenle, İdarenin mevzuata uygun şekilde hareket etmesi ve yetki alanlarını aşmaması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 16: Belediyenin Haczedilemeyen Gelirlerinin Ayrı Banka Hesaplarında İzlenmemesi

Belediyenin 5393 sayılı Belediye Kanunu'na göre haczedilemez nitelikte olan gelirleri ile haczi kabil diğer para, alacak ve gelirlerinin ayrı banka hesaplarında izlenmediği görülmüştür.

2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 82'nci maddesinde; özel yasalarında haczi caiz olmadığı gösterilen malların haczedilemeyeceği belirtilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediyenin yetkileri ve imtiyazları" başlıklı 15'inci maddesinin dokuzuncu fıkrasında; "*Belediyenin proje karşılığı borçlanma yoluyla elde ettiği gelirleri, şartlı bağışlar ve kamu hizmetlerinde fiilen kullanılan malları ile belediye tarafından tahsil edilen vergi, resim ve harç gelirleri haczedilemez.*" denilmek suretiyle belediyenin haczi mümkün olmayan gelirleri sayılmıştır.

Ayrıca 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun'un 7'nci maddesinde; belediyelere, genel bütçe vergi gelirleri tahsilatından ayrılacak paylar ile diğer kanunlarda verilmesi öngörülen payların vergi hükmünde olduğu düzenlenmiştir. Dolayısıyla genel bütçe vergi gelirlerinden aktarılan paylar da 5779 sayılı Kanun ile vergi hükmünde kabul edildiğinden haczedilmesi mümkün değildir.

Yapılan incelemede; Belediyenin vergi, resim ve harç gelirlerinin tahsil edildiği 00158007290404601 numaralı banka cari hesabında haczi kabil diğer para, alacak ve gelirlerinin de (kira gelirleri, otopark gelirleri, borç ödemeleri, kamu zararı tahsilatları vb.) bulunduğu görülmüştür. Belediyenin haczedilemeyen gelirlerinin ayrı hesapta tutulmayarak, haczedilebilir gelirlerle aynı banka hesabında birleştirilmesi, bu hesaptaki paraların haczedilemeyen vergi, resim ve harç gelirlerinden mi yoksa haczedilebilir gelirlerden mi oluştuğunun belirlenmesini imkânsız hale getirmektedir.

Belediyelerin bu nitelikteki hesapları, yargı mercileri tarafından "havuz hesabı" olarak nitelendirilmektedir. Nitekim Yargıtay 12'inci Hukuk Dairesi'nin 20.03.2012 tarih ve E.2011/22082 K.2012/8629 sayılı kararında da "*...borçlu belediyece haczi kabil olmayan*

paralar ile haczi mümkün olan paraların aynı hesapta toplanması ve birbirine karıştırılması, haczedilemezlik hakkından feragat olarak kabul edilmelidir.” denilmektedir.

Kamu idaresi tarafından bulguya iştirak edilmiş ve ilgili mevzuat hükümlerine uyulacağı belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ve açıklamalar doğrultusunda, haczedilemezlik kuralının kamu hizmeti gören ve kamu tüzel kişiliğine haiz belediyeler için hukuk devletinde teminat altına alınmış bir güvence oluşturmayı amaçladığı, ancak söz konusu güvencenin tesis edilebilmesi için idarenin “havuz hesabı” uygulaması yerine, haczedilemez nitelikte olan vergi, resim ve harç gelirlerinin ayrı bir banka hesabında izlemesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 17: Büyükşehir Belediye Meclisinin GASKİ'nin Yurtiçi/Yurtdışı Kredi Kullanımı İçin Belediye Başkanına Garantörlük ve Kefalet Yetkisi Vermesi

Büyükşehir Belediye Meclisi Kararı ile Belediye Başkanına; GASKİ Genel Müdürlüğünün elektrik maliyetlerini karşılamak üzere yurtiçi kredi kullanımı için garantörlük yetkisi, Yerel Yönetimler Çevre Geliştirme Alt Projesi kapsamında yurtdışı kredi kullanımı için kefalet yetkisi verildiği görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun “Borçlanma” başlıklı 68'inci maddesinde, “... d) Belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketlerin, faiz dâhil iç ve dış borç stok tutarı, en son kesinleşmiş bütçe gelirleri toplamının 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarını aşamaz. Bu miktar büyükşehir belediyeleri için bir buçuk kat olarak uygulanır.

e) Belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketler, en son kesinleşmiş bütçe gelirlerinin, 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarının yılı içinde toplam yüzde onunu geçmeyen iç borçlanmayı belediye meclisinin kararı; yüzde onunu geçen iç borçlanma için ise meclis üye tam sayısının salt çoğunluğunun kararı ve İçişleri Bakanlığının onayı ile yapabilir.” şeklinde düzenleme yapılmıştır.

Yapılan incelemede, 09.01.2023 tarih ve 3 sayılı Belediye Meclisi Kararında; GASKİ Genel Müdürlüğünün elektrik maliyetlerini karşılamak için Enerjisa Toroslar Elektrik Perakende Satış AŞ, Akedaş Elektrik Perakende Satış AŞ, Meram Elektrik Enerjisi Toptan

Satış AŞ ve TEİAŞ Bölge Müdürlüklerine ödemek üzere İller Bankası AŞ, Kamu Bankaları veya Özel Bankalardan nakdi ya da gayri nakdi 400.000.000,00 TL kredi kullanılmasına ihtiyaç doğduğu, borçlanma yapılabilmesi ve Genel Müdürlüğün diğer hizmetlerinde kullanılabilmesi adına,

10.07.2023 tarih ve 379 sayılı Belediye Meclisi kararında; GASKİ Genel Müdürlüğün elektrik maliyetlerini karşılamak üzere Enerjisa Toroslar Elektrik Perakende Satış AŞ için 150.000.000,00 TL, Akedaş Elektrik Perakende Satış AŞ için 160.000.000,00 TL, Meram Elektrik Enerjisi Toptan Satış AŞ için 65.000.000,00 TL ödenmek üzere, İller Bankası AŞ'den toplamda 375.000.000,00 TL nakdi kredi kullanılmasına ihtiyaç duyulduğundan borçlanma yapılabilmesi adına,

10.04.2023 tarih ve 109 sayılı Belediye Meclisi kararında ise, Gaziantep Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü'nce Banka'dan 1.500.000.000,00 Japon Yeni tutarında kredi alınmasıyla ilgili Alt Kredi Anlaşması ve ekleri ile diğer gerekli belgeleri müşterek borçlu ve müteselsil kefil sıfatı ile imzalamaya ve kredinin kullanılması ve kredi için her türlü iş ve işlemleri müşterek borçlu ve müteselsil kefil sıfatı ile yapmak üzere, Büyükşehir Belediye Başkanına yetki verildiği ifade edilmiştir.

Ayrıca diğer bazı meclis kararlarında da iştiraklerine kefil olunmasının yolunun açıldığı görülmektedir. (Örneğin 12.06.2023 tarih ve 298 sayılı karar)

Garantörlük ve kefalet kavramları birbirine benzese de farklı yönleri bulunmaktadır. Özetle belirtmek gerekirse; kefalette kefilin borcu asıl borca bağlıdır ve rücu hakkı söz konusudur. Oysa garantörlükte garantör olanın borcu asıl borçlunun borcundan bağımsızdır ve rücu hakkı yoktur. Dolayısıyla kefalette dolaylı yoldan bir borçlanma var iken, garantörlük direkt borçlanma ile sonuçlanmaktadır.

Kamu idaresi cevabında, bulguda tespit edilen hususlara dikkat edileceği ifade edilmiştir.

Yukarıdaki mevzuat hükümleri ve açıklamalar doğrultusunda, belediyelerin hangi şartlarla borçlanacağı 5393 sayılı Kanun'un 68'inci maddesinde sayılmış olup, garantörlük ya da kefalet yoluyla borçlanma bu hükümler arasında yer almadığından, Belediye Meclisi Kararı ile Kurumun GASKİ'ye garantör ya da kefil olmasının mevzuata aykırılık teşkil ettiği değerlendirilmektedir.

BULGU 18: Birinci Sınıf Gayrisihhî Müesseselere Sonradan Dahil Edilen Tesislere İlişkin Tespit, Denetim ve Ruhsatlandırma Çalışmalarının Başlatılmaması

Birinci sınıf gayrisihhî müesseselerini ruhsatlandırmak ve bu müesseseleri denetlemek görev, yetki ve sorumluluğu 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile büyükşehir belediyelerine verildiği halde, 25.08.2022 tarih ve 31934 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5987 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi kapsamında Birinci Sınıf Gayrisihhi Müesseseler listesine dahil olan üretim tesislerinin ruhsatlandırma ve denetim çalışmalarına başlanılmadığı görülmüştür.

5216 sayılı Kanun'un "Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları" başlıklı 7'nci maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde;

"Sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak çevrenin, tarım alanlarının ve su havzalarının korunmasını sağlamak (...)", (j) bendinde; "Gıda ile ilgili olanlar dâhil birinci sınıf gayrisihhî müesseseleri ruhsatlandırmak ve denetlemek, yiyecek ve içecek maddelerinin tahlillerini yapmak üzere laboratuvarlar kurmak ve işletmek." denilmektedir.

9207 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'in "Gayrisihhi müesseseler" başlıklı 3'üncü bölümünün "İnceleme kurulları" başlıklı 15'inci maddesinin ikinci fıkrasında: *"Büyükşehir belediyelerinde birinci sınıf gayrisihhî müesseseleri inceleme kurulu, beş kişiden az olmamak üzere büyükşehir belediye başkanı veya görevlendireceği yetkilinin başkanlığında çevre, sağlık, hukuk, imar ve kışat birimleri görevlileri, sanayi ve ticaret il müdürlüğü temsilcisi, ilgili meslek odalarının temsilcileri ile tesisin özelliğine göre belediye başkanı tarafından belirlenecek diğer kuruluş temsilcilerinden oluşur."* hükmüne yer verilmiştir.

25.08.2022 tarih ve 31934 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5987 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Birinci Sınıf Gayrisihhi Müesseseler listesine dahil olan üretim tesisleri;

1-Enerji Sanayii

-Toplam ısı gücü 10 megavat (MW) ve üzeri kapasitede olan fotovoltaik güneş enerjisine dayalı elektrik santralleri,

-Toplam ısı gücü 20 megavat (MW) ve üzeri kapasitede olan tavuk veya büyükbaş hayvan dışkısından elektrik üretim tesisleri,

-Jeotermal kaynaklı seracılık tesisleri,

-Toplam biyogaz depolama kapasitesi 500 m³ ve üzeri olan atıklardan enerji ve gübre üretim tesisleri

2-Metalurji ve Makine Sanayii

-Krom kaplama tesisleri,

-Alüminyum aksesuarları, sac ve alüminyum tutunma boruları imalat tesisleri,

-1350 DWT ve üzeri ağırlıktaki deniz araçlarının ticari amaçlı liman, iskele ve rıhtım işletmeleri (yolcu taşıma amaçlı olarak kullanılan iskele ve limanlar hariç),

-Endüstriyel filtre üretim tesisleri

3-Maden sanayi

4-Kimya Sanayii

-Dağıtım ve toplam depolama kapasitesi 500 m³ ve üzeri olan medikal gaz satış yerleri,

-Medikal gaz depolama tesisleri,

-Adblue, cam suyu, dizel yakıt katkısı üretim tesisleri,

-Boya üretim atölyeleri,

-50 HP ve üzeri motor gücü kullanan metalin kauçuk ile kaplama tesisleri,

-500 HP ve üzeri motor gücü kullanan metalin fosfalt ile kaplama tesisleri,

-500 HP ve üzeri motor gücü kullanan boru pazarlama, showroom ve pazarlama amaçlı üretim-gösterisi,

-PCR ve Real Time PCR mastermix kit üretim tesisleri

5-Petrokimya Sanayii

-Biyodizel depolama tesisleri

6-Gıda Maddeleri, İçkiler, Yemler ve Tarımsal Ürünler Sanayii

-100 kesim ünitesi/gün ve üzeri büyükbaş ve küçükbaş kesim tesisleri (her bir kesim ünitesi eşdeğeri; 1 baş sığır, 2 baş devekuşu, 4 baş domuz, 8 baş koyun, 10 baş keçi, 130 baş tavşan),

-50.000 adet/gün ve üzeri tavuk ve eşdeğeri diğer kanatlılar kesim tesisleri (her bir kesim ünitesi eşdeğeri; 1 adet hindi = 7 adet tavuk),

-30 ton/gün ve üzeri kapasiteli zeytin işleme ve kontinü sistem zeytinyağı üretim tesisleri,

- Protein çözültisi ve tozu üretim tesisleri,
- Evcil hayvanlar için hazır gıda imalatı,
- 500 kg/gün ve üzeri kapasiteli kemik suyu ve tavuk suyu üretim tesisleri

7-Atık İşleme Sanayi

- 100 ton ve üzeri kapasiteli deniz araçlarından kaynaklanan atıkların toplanması tesisleri,
- Tehlikeli atık ara depolama ve atıktan üretilmiş yakıt üretim tesisleri,
- Aritma çamurları bertaraf ve değerlendirme tesisleri,
- Atık barajı tesisleri,
- Atıkların işlenerek biyogaz elde edildiği ve toplam biyogaz depolama kapasitesi 500 m3 ve üzeri olan biyometanizasyon tesisleri,
- Toplam ısı gücü 20 megavat (MW) ve üzeri kapasiteli atık yakma tesisleri,
- Atık işleme entegre tesisleri

8-Tekstil Sanayii

- Blok ve levha sünger üretim tesisleri

9-Diğerleri

- 500 HP ve üzeri motor gücü kullanan römork çelik konstrüksiyon imalat tesisleri,
- 50 ton/yıl üzeri kapasiteli cıvata saplama, sıcak dövme tesisleri,
- Özel amaçlı motorlu kara taşıtları imalat tesisleri,
- 500 HP ve üzeri motor gücü kullanan rulo sac açma, doğrultma, boy kesme işlemi ve çelik konstrüksiyon üretim tesisleri,
- 100 HP üzeri motor gücü kullanan su işletmeleri,
- Kâğıt üretimi tesisleri,
- Liman tesisleri,
- Kağıt toplama, ayırma ve geri dönüşüm işlemi sonrası gri karton üretim tesisleri

Yapılan incelemede, maden sanayii başlığı hariç birinci sınıf gayrisihhi müesseseler sınıfında yer alan tüm başlıklara yeni üretim tesisleri eklenmiş olmasına rağmen, idare tarafından durum tespitine ilişkin bir işlemin başlatılmadığı anlaşılmıştır. Çevre Koruma, Sıfır Atık ve İklim Değişikliği Dairesi Başkanlığı tarafından 2022 ve 2023 yıllarında verilen

ruhsatlara bakıldığında ise 2022 yılında 2 adet (bitkisel yağ üretim, patlayıcı madde üretim) tesise, 2023 yılında 1 adet (Kurşun izabe ve üretim) tesise birinci sınıf gayri sıhhi müessese ruhsatı verildiği, mevzuata eklenen diğer birinci sınıf gayrisıhhi üretim tesislerinin listede yer almadığı ve bunlara ilişkin bir çalışma yapılmadığı gözlemlenmiştir.

Kamu idaresi cevabında, bulguda tespit edilen hususlara ilişkin olarak gerekli çalışmaların yapılacağı ifade edilmiştir.

Yukarıda yer alan liste ve mevzuat hükümleri birlikte ele alındığında, birinci sınıf gayrisıhhi müesseseleri ruhsatlandırmak ve bu müesseseleri denetlemek (Organize Sanayi Bölgeleri ve Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü yetki alanında kalan yerler dışında) Büyükşehir Belediyesinin görevleri arasına girmektedir. Bu görev dolayısıyla, söz konusu tesislerin birinci sınıf gayrisıhhi müessese ruhsatlarına ilişkin olarak tespit, denetim ve ruhsat verme çalışmalarının yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 19: Nizip Halinde Mevzuatın Öngördüğü Kriterlerin İdare Tarafından Tam Olarak Sağlanmaması

Mülkiyeti Büyükşehir Belediyesine ait olan Nizip Halinde, 5957 Sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ve ilgili yönetmeliklerce olması gereken kriterlerin sağlanmadığı görülmüştür.

Söz konusu Yönetmelik'in "Toptancı halinde bulunması gereken hizmet tesisleri ve özellikleri" başlıklı 9'uncu maddesinde,

(1) Küçük, orta ve büyük toptancı hallerinde;

a) İş yerleri,

b) İdare binası,

c) Fiyat panosu,

ç) Bilgi işlem sistemi,

d) Hoparlör sistemi,

e) Aydınlatma sistemi,

- f) Güvenlik kamerası,
- g) Giriş-çıkış kontrol kulübesi,
- ğ) Ağırlık kontrol ünitesi,
- h) Çöp toplama yeri,
- ı) Tuvalet,
- i) Otopark,
- j) Boş ambalaj depolama yeri

bulunması zorunludur” denilmektedir.

Ayrıca, “Teminat” başlıklı 31’inci maddesinde; “...(3) Halde faaliyet gösterenlerden alınacak teminat tutarı, kiracılar için haldeki işyerinin, malikler için ise bulunduğu toptancı halinde kiralama yoluyla işletilen emsal işyerinin bir yıllık kira bedelinden az olmamak üzere her yılın Ocak ayında belediye meclisince belirlenir.” hükmüne yer verilmiştir.

Yapılan incelemede, haldeki toplam 56 işletmenin 26 tanesinin fiili olarak çalıştığı, aşağıdaki tabloda ayrıntısı gösterilen, 17 işletmenin ise en az bir kriteri yerine getirmediği, ilgili mevzuatta belirtilen toptancı halinde bulunması gereken hususların ekseriyetle tesis edilmediği, ayrıca Belediye Meclisince belirlenen teminat tutarının da bu işletmelere uygulanmadığı anlaşılmıştır.

Tablo 12: Nizip Hali Kiracı Listesi (22.06.2023)

Adres	Rüsum (TL)	Ruhsat	Hal Kayıt	Teminat (TL)
No:1	-	var	var	22.000,00
No:2	-	var	var	25.000,00
No:11	4.173,00	var	var	-
No:13	28.520,00	var	var	-
No:14	-	var	var	15.000,00
No:15	-	var	var	15.000,00
No:19	20.049,00	var	var	-
No:21	-	var	var	15.000,00
No:22	617,00	var	var	-
No:24	67.285,00	-	var	15.000,00
No:29	-	var	var	15.000,00
No:31	-	var	var	15.000,00
No:38	-	var	var	15.000,00
No:39	4.835,00	var	var	-
No:40	-	var	var	20.000,00
No:52	-	var	-	15.000,00

No.53	-	var	var	15.000,00
-------	---	-----	-----	-----------

İdare cevaben, sadece teminatlara ilişkin açıklamada bulunmuş (teminat miktarının yeniden belirlenmesi için Meclise teklif çalışmalarının yürütüldüğü) ancak sayılan diğer kriterlere ilişkin herhangi bir açıklama getirmemiştir.

Yukarıdaki mevzuat hükümleri ve açıklamalar doğrultusunda, ilgili eksiklerin ivedilikle giderilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 20: Sosyal Tesislere İlişkin Mevzuatın Gerektirdiği Bazı İşlemlerin Yapılmaması

İdareye ait sosyal tesislere ilişkin olarak mevzuatın gerektirdiği bazı işlemlerin yapılmadığı ve hazırlanması gereken bazı raporların düzenlenmediği görülmüştür.

5216 sayılı Kanun'un "Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları" başlıklı 7'nci maddesine göre, büyükşehir belediyelerince sosyal tesisler kuruluşu işletilebilmektedir.

Hazine ve Maliye Bakanlığınca yayımlanan 2021/1 sayılı Kamu Sosyal Tesislerine İlişkin Tebliğ'in "Ortak hususlar" başlıklı 7'nci maddesindeki "(23) Kurum amirleri bizzat ya da denetim elemanları marifetiyle sosyal tesislerin işlemlerini, defter ve belgelerini zaman zaman ve her halükarda yıl sonlarında denetler. Düzenlenecek denetim raporları kurumlarda muhafaza edilir." hükmü uyarınca, sosyal tesislerin yıl sonlarında idarece denetimi zorunlu kılınmıştır. Söz konusu hükümlere 2018, 2019 ve 2020 yılı Tebliğlerinde de yer verilmiştir.

Ayrıca 2021/1 no.lu Tebliğ'in 7'nci maddesinde; "Bu Tebliğde belirtilen esasların yanı sıra, 7/7/2017 tarihli ve 30117 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kamu Sosyal Tesislerinin İşletilmesine İlişkin Tebliğ (Sayı: 2017-6)'in uygulanmasına da devam olunur." düzenlemesi de yer almaktadır. Belediyeler her iki Tebliğ'de yer alan düzenlemelere de tabi olup, sosyal tesislerle ilgili işlemlerin söz konusu Tebliğ'lerin hükümlerine göre yürütülmesi gerekmektedir.

2017/6 sayılı Kamu Sosyal Tesislerinin İşletilmesine İlişkin Tebliğ'in 5'inci maddesinde ise; "Kapsam dahilindeki idareler, bu Tebliğin amacı doğrultusunda aşağıdaki tedbirleri almakla yükümlüdürler:

d) Sosyal tesislerin bakım ve onarımlarının yaptırılabilmesini sağlamak amacıyla, bu

tesislerden yıl içinde elde edilen gelirlerin brüt tutarının % 5'inden az olmamak üzere ayrılacak tutarlar ayrı bir hesapta tutularak söz konusu ihtiyaçlar için harcanır. Bu hesaptan yapılacak harcamalarda, hizmetin sunumu açısından ihtiyaç duyulan döşeme ve demirbaş alımlarında Başbakanlık ve/veya Bakanlıkça çıkarılmış veya çıkarılacak olan tasarruf genelgesi, talimat ve tebliğlere uyulur.

h) Her bir sosyal tesis yöneticisi tarafından Faaliyet Sonuçları Değerlendirme Raporu hazırlanarak takip eden yılın Şubat ayı sonuna kadar tesisin bağlı olduğu birim yöneticisine gönderilir. Bu raporlar birim yöneticisi tarafından konsolide edilerek Mart ayı sonuna kadar üst yöneticinin bilgisine sunulur ve kurumun internet sayfasında kamuoyu ile paylaşılır.” denilmektedir.

Yapılan incelemede, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Sosyal Tesislerinin her yıl sonu itibariyle söz konusu Tebliğ'lerde belirtilen şekilde denetlenmediği, herhangi bir rapor hazırlanmadığı, brüt gelirlerden bakım onarım için yapılacak %5'lik kesintinin yapılmadığı, her bir sosyal tesis için hazırlanması gereken Faaliyet Sonuçları Değerlendirme Raporunun düzenlenmediği, yalnızca sosyal tesislere ilişkin bazı aylık istatistiklerin tutulduğu, 7.925.864,19 TL geliri olan 40 adet sosyal tesise göre yüzeysel bir çalışma olduğu anlaşılmıştır.

İdare cevaben söz konusu husus ile ilgili eksikliklerin giderilmesi ve mevzuata uygun olarak çalışmaların yürütülmesi hususunda tüm birimlere bilgilendirme yapıldığını ifade etmiştir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ve açıklamalar doğrultusunda, sosyal tesislere ilişkin söz konusu eksikliklerin giderilerek, mevzuata uygunluğunun sağlanması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 21: İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması

Belediyede çalışan işçilerin sosyal hakları olan yıllık ücretli izinlerinin zamanında düzenli olarak kullandırılmadığı ve bu nedenle birikmiş yıllık izin sürelerinin bulunduğu görülmüştür.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 50'nci maddesinde, dinlenmenin çalışanların bir hakkı olduğu ve bu hakkın kullanımının kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesinde işçilere yıllık izin verileceği ve yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği; 56'ncı maddesinde yıllık iznin 53'üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunlu olduğu; 59'uncu maddesinde iş sözleşmesinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği; 60'ıncı maddesinde yıllık ücretli izinlerin, yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık izninin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ile işverence tutulması zorunlu kayıtların şekline ilişkin hususların ilgili Bakanlık tarafından hazırlanacak bir Yönetmelik ile gösterileceği belirtilmiştir.

Bu Kanun hükmüne istinaden 03.03.2004 tarih ve 25391 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği'nde de yıllık izinlerin kullanımı ile ilgili olarak İş Kanunu'na benzer düzenlemeler yapılmıştır.

Aynı Kanun'un 103'üncü maddesinde ise yıllık ücretli izni bu Kanun'un 56'ncı maddesine aykırı olarak bölen veya hak edilmiş izni kullanmadan iş sözleşmesinin sona ermesi halinde bu izne ait ücreti ödemeyen veya belirtilen Yönetmelik'in esas ve usullerine aykırı olarak izin kullandırmayan veya eksik kullandıran işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için ikiyüzyirmi Türk Lirası (2023 yılı için 1.683 TL) idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Ayrıca Cumhurbaşkanlığı'nın 30.06.2021 tarih ve 31527 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tasarruf Tedbirleri konulu 2021/14 sayılı Genelge'sinde; 4857 sayılı Kanun kapsamında çalışan işçilerin yıl içinde kazandıkları yıllık ücretli izin sürelerinin ilgili yıl içerisinde, önceki yıllarda hak kazanıp kullanmadıkları yıllık izin sürelerinin de yürütülen hizmetlerde aksamaya sebep olmayacak şekilde azami üç yıl içerisinde kullandırılması gerektiği belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan düzenlemelere göre işverenin yıllık izinleri kullandırma yükümlülüğünü yerine getirmemesi ve işçinin de izin hakkından feragat etmesi mümkün değildir. Diğer taraftan işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları ücrete dönüşmekte ve yıllık izin karşılığı yapılacak olan bu ücret ödemesi de işçinin son ücreti üzerinden yapılacağından yüksek tutarlarda ödeme yapılmasına neden olmaktadır. Ayrıca Anayasal bir hak olan yıllık izinlerin

kullandırılmaması durumunda idareler, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 103'üncü maddesi gereğince idari para cezası ile karşı karşıya kalabilmektedir.

Yapılan incelemede; Belediyede görev alan kadrolu 33 işçinin toplam 1784 gün kullanmadığı izinlerinin olduğu tespit edilmiştir. Bu işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları işçinin son ücreti dikkate alınarak izin ücreti ödeneceğinden idareler açısından öngörülemeyen giderlerin ortaya çıkmasına neden olacaktır.

İdare cevaben, bulguda tespit edilen hususa ilişkin olarak tüm birimlerin bilgilendirildiğini belirtmiştir.

2021 yılı Sayıştay Denetim Raporu'nda da belirtildiği üzere; belirtilen mevzuat hükümleri ve yapılan açıklamalar çerçevesinde Belediyede çalışan işçilerin yıllık ücretli izinlerinin, mevzuata uygunluk ve belediyeye ek mali külfet getirmemesi amacıyla biriktirilmeden, zamanında ve düzenli olarak kullandırılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 22: Kadrolu İşçilere Yıllık 270 Saati Aşacak Şekilde Fazla Mesai Yaptırılması

İdarenin kadrolu işçilerinin bir bölümüne yasal sınırın üzerinde fazla çalışma yaptırıldığı görülmüştür.

4857 sayılı İş Kanunu'nun "Fazla çalışma ücreti" başlıklı 41'inci maddesinin birinci fıkrasında fazla çalışma; Kanunda yazılı koşullar çerçevesinde haftalık kırk beş saati aşan çalışmalar olarak tanımlanmış, sekizince fıkrasında ise fazla çalışma süresinin toplamının bir yılda iki yüz yetmiş saatten fazla olamayacağı belirtilmiştir.

Anılan maddenin son fıkrasına istinaden hazırlanan ve 06.04.2004 tarihinde yürürlüğe giren İş Kanununa İlişkin Fazla Çalışma ve Fazla Sürelerle Çalışma Yönetmeliği'nin "Fazla çalışmada sınır" başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrasında ise; fazla çalışma süresinin toplamının bir yılda iki yüz yetmiş saatten fazla olamayacağı ve bu süre sınırının işyerlerine veya yürütülen işlere değil, işçilerin şahıslarına ilişkin olduğu ifade edilmiştir.

İdarenin 2023 yılı personel işlemlerinin incelenmesi neticesinde; yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri ile fazla çalışma süresine 270 saatlik bir sınırlama getirilmesine rağmen 3 daire başkanlığında toplamda 9 işçi için bu sınırlamaya uyulmadığı tespit edilmiştir.

İdare cevaben, bulguda tespit edilen hususun olağanüstü durumlardan kaynaklı olarak personelin fazla çalışma yapması sonucunda meydana geldiğini ve söz konusu hususa ilişkin mevzuat hükümlerine dikkat edildiğini belirtmiştir. Ancak ilgili mevzuat hükümleri kapsamında, fazla çalışma süresinin bir yılda iyi yüz yetmiş saati aşamayacağı anlaşılmaktadır.

2021 yılı Sayıştay Denetim Raporu'nda da belirtildiği üzere, iş ve çalışma planlamasının kadrolu işçiler için mevzuatında yer alan fazla çalışma sınırı aşılmayacak şekilde yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 23: Meclis Karar Özetlerinin Yayımlanmaması

Gaziantep Büyükşehir Belediye Meclisi kararlarının uygun şekilde kamuoyuna açıklanmadığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu düzenlemeleri çerçevesinde herkes, ikamet ettiği beldenin hemşehrisi olup, belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgilendirme ve belediye idaresinin yardımlarından yararlanma hakkına sahiptir.

Anılan Kanun'un 13'üncü maddesinde düzenlenen hemşehrilik hukukuna göre; belediye sınırları içinde oturan, bulunan veya ilişkisi olan her şahıs, belediyenin kanunlara dayanan kararlarına, emirlerine ve duyurularına uymakla ve belediye vergi, resim, harç, katkı ve katılma paylarını ödemekle yükümlü tutulmuştur. Bu nedenle belediye nezdinde ki hakların takip edilebilmesi, yükümlülüklerin tam ve eksiksiz yerine getirebilmesi için belediye faaliyetleri konusunda uygun şekilde bilgilendirme yapılması son derece önemlidir.

Diğer taraftan Kanun'un "Meclis kararlarının kesinleşmesi" başlıklı 23'üncü maddesinde; kesinleşen meclis kararlarının özetlerinin yedi gün içinde halka duyurulacağı hükmü yer almaktadır.

Bunun yanı sıra 5018 sayılı Kanun'un mali saydamlıkla ilgili düzenlemeleri, idareleri mali yönetim ve kontrol süreçleriyle ilgili olarak kamuoyuna açıklama yapmakla ve bunların ulaşılabilir olmalarını sağlamakla yükümlü tutmaktadır.

Yapılan incelemeler neticesinde; 2023 yılı Gaziantep Büyükşehir Belediye Meclis karar özetlerinin İdarenin internet sitesinde yayımlanmadığı tespit edilmiştir.

Kamu idaresi cevabında, bulguda tespit edilen hususlara ilişkin olarak gerekli çalışmaların devam ettiği ifade edilmiştir.

2021 yılı Sayıştay Denetim Raporu'nda da belirtildiği üzere, tüm meclis karar özetlerinin gerek mali saydamlık gerekse de hemşehri hukuku bağlamında İdarenin internet sitesinde yayımlanması gerektiği değerlendirilmektedir.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER**EK-1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU**

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl/Yıllar	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
İşçilerin Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmaması	2021	Yerine Getirilmedi	Bulgu, Raporun "Diğer Bulgular" bölümünde, "İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması" başlıklı 21'inci bulguda yer almaktadır.
Kadrolu İşçilere Yıllık 270 Saati Aşacak Şekilde Fazla Mesai Yaptırılması	2021	Yerine Getirilmedi	Bulgu, Raporun "Diğer Bulgular" bölümünde, "Kadrolu İşçilere Yıllık 270 Saati Aşacak Şekilde Fazla Mesai Yaptırılması" başlıklı 22'nci bulguda yer almaktadır.
Toptancı Halinin İşletilmesinde Hatalı Uygulamaların Bulunması	2021	Yerine Getirilmedi	Bulgu, Raporun "Diğer Bulgular" bölümünde, "Nizip Halinde Mevzuatın Öngördüğü Kriterlerin İdare Tarafından Tam Olarak Sağlanmaması" başlıklı 19'uncu bulguda yer almaktadır.
Taşınmaz Kiralamalarında Mevzuata Aykırı Olarak Kira Süresinin Uzatılması	2021	Yerine Getirilmedi	Bulgu, Raporun "Diğer Bulgular" bölümünde, "Belediye Ait Bazı

			Taşınmazların Usulüne Uygun Olarak Kiraya Verilmemesi" başlıklı 3'üncü bulguda yer almaktadır.
Meclis Karar Özetlerinin Yayınlanmaması	2021	Yerine Getirilmedi	Bulgu, Raporun "Diğer Bulgular" bölümünde, "Meclis Karar Özetlerinin Yayınlanmaması" başlıklı 23'üncü bulguda yer almaktadır.
Geriye Dönük Yevmiye Kaydı Yapılması	2021	Yerine Getirilmedi	Bulgu, Raporun "Diğer Bulgular" bölümünde, "Yevmiye Defterinde Boş Yevmiyeler Bırakılması ve Geçmişe Yönelik Kayıt Yapılması" başlıklı 8'inci bulguda yer almaktadır.
Bütçe Emanetleri Hesabında Kayıtlı Tutarların Muhasebe Kayıtlarına Alındığı Sıraya Göre Ödenmemesi	2021	Yerine Getirilmedi	Bulgu, Raporun "Diğer Bulgular" bölümünde, "Bütçe Emaneti Ödenmelerinde Mevzuatta Belirtilen Sıraya Uyulmaması" başlıklı 7'nci bulguda yer almaktadır.
Şirketlerdeki Sermaye Payları ile Mali Tablolardaki Tutarlar Arasında Uyumsuzluk Olması	2021	Yerine Getirilmedi	Bulgu, Raporun "Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular" bölümünde, "Şirketlerdeki Sermaye Payları ile Mali Tablolardaki Tutarlar Arasında Uyumsuzluk Olması" başlıklı 6'nci bulguda yer almaktadır.

Hakediş Ödemelerinden Yapılan Sosyal Güvenlik Prim Borcu Kesintilerinin Hatalı Muhasebeleştirilmesi	2021	Yerine Getirilmedi	Bulgu, Raporun "Diğer Bulgular" bölümünde, "Hakediş Ödemelerinden Yapılan Sosyal Güvenlik Prim Borcu Kesintilerinin Hatalı Muhasebeleştirilmesi" başlıklı 6'ncı bulguda yer almaktadır.
---	------	--------------------	---